

نقش حکمروایی خوب شهری در دوران کرونا و پساکرونا با توجه به جایگاه زنان (مطالعه موردی: شهر سمنان)

علمی پژوهشی

مهدی اصغری^۱، زینب کرکه آبادی^{۲*}، عباس ارغان^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۳۱

صفحات: ۱۹-۴۹

چکیده

حکمروایی خوب شهری نظریه جدیدی است که پیاده شدن آن زمینه توسعه پایدار را در جامعه محقق می‌سازد. در شرایط کرونایی با تجربه‌ای که اقسام حکمرانی‌های دموکراتیک و غیردموکراتیک در تدبیر امور از خود نشان دادند، ظاهراً موفق‌ترین شیوه حکمرانی از سوی کشورهای ظاهر شد که خانم‌ها در رأس حاکمیت قرار داشته و برای خود و دیگران تصمیم گرفتند. از آنجا که زنان همواره دارای نقش چندگانه هستند حتی در بحران‌ها هم نقش موثرتری در مواجهه و مدیریت آن دارند. شهر سمنان در دوران کرونا و پساکرونا در زمینه مدیریت شهری و حکمروایی با مسائلی روبرو شده است. هدف از نوشتار حاضر نقش حکمروایی خوب شهری در دوران کرونا و پساکرونا با توجه به جایگاه زنان در شهر سمنان می‌باشد. پژوهش حاضر از نظر روش، توصیفی-تحلیلی و به لحاظ ماهیت، کاربردی است. برای جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات این تحقیق از ابزار پرسشنامه استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شهروندان شهر سمنان با جمعیت ۲۱۶۵۷۸ نفر بوده که حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران معادل ۳۸۳ نفر محاسبه شده است. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها، آزمون فرضیه‌ها از آزمون‌های t تک نمونه‌ای و رگرسیون خطی چندمتغیره و همبستگی پیرسون و همچنین برای تعیین نتایج از نمونه به جامعه آماری از روش مدل‌سازی معادله ساختاری به وسیله نرم‌افزار لیزرل استفاده گردید. یافته‌ها نشان داده است که وضعیت کیفیت ابعاد حکمروایی در شهر سمنان و جایگاه زنان در دوران کرونا و پساکرونا از نظر کیفیت در شرایط نامساعدی در سمنان بوده و دچار ضعف هستند. در نهایت نیز نتیجه بررسی‌ها نشان می‌دهد؛ نمی‌توان به تحقق حکمروایی خوب شهری، بدون تعریف و تبیین کاربردی جایگاه ویژه زنان به عنوان نیمی از شهروندان شهر و از اصلی‌ترین گروه‌های ذی‌نفع و ذی‌نفوذ در اداره امور شهرها، امیدوار بود.

واژگان کلیدی: مدیریت شهری، حکمروایی خوب شهری، بیماری کرونا و پساکرونا، زنان، سمنان

۱- دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه ریزی شهری، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

۲- دانشیار گروه جغرافیا، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد سمنان، سمنان، ایران

۳- دانشیار گروه جغرافیا، واحد سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی، سمنان، ایران

Babareza2504@gmail.com

Z.karkehabadi@semnaniau.ac.ir (نویسنده مسئول)

abbas.arghan@yahoo.com

مقدمه

حکمرانی خوب^۱ به عنوان فرصتی برای امنیت اقتصادی، بهبود محیط کسب و کار و جذب سرمایه گذاری داخلی و خارجی از طریق شش شاخص کنترل فساد، حاکمیت قانون، کیفیت مقررات، اثربخشی دولت، ثبات سیاسی و حق اظهار نظر و پاسخگویی توسط بانک جهانی بررسی می شود. در سند برنامه توسعه پایدار ملی سازمان ملل متحد این گونه بیان می شود که موضوع حکمرانی خوب با هدف دستیابی به توسعه پایدار، بر کاهش فقر، ایجاد اشتغال و رفاه پایدار، حفظ محیط زیست تاکید دارد (جهانی و سلاطین، ۱۳۹۵: ۲). نظریه حکمروایی خوب شهری نظریه جدیدی است که پیاده شدن آن زمینه توسعه پایدار را در جامعه محقق می سازد. از آنجا که زنان همواره دارای نقش چندگانه هستند حتی در بحران ها هم نقش موثرتری در مواجهه و مدیریت آن دارند. مدیریت تأثیرگذار زنان بر بحران ها، در تحقیقات و گزارش های متعددی قابل دسترسی و بازیابی است. اقتدار دانش و آگاهی بعنوان دستاورد دهه های اخیر در زنان، پیامدهای خود را در دایره فهم اجتماعی از موقعیت زنانه نیز نمایان می کند. (طیب نیا، ۱۳۹۹: ۱). در بحران کرونا آنچه قابل توجه است نحوه مدیریت زنان در بحران است؛ اینکه نقش زنان در مهار بحران کرونا در چه جایگاهی قرار دارد موضوع مهمی است که پژوهش حاضر به آن پرداخته است. شهر سمنان در دوران کرونا و پساکرونا در زمینه مدیریت شهری و حکمروایی با مسائلی روبرو شده است. از طرفی زنان در ایران همزمان با افزایش دانش و آگاهی سایر همجنسان خود در جهان، توانسته اند سهم بزرگی را در دایره فهم اجتماعی و تصاحب

موقعیت های مختلف در جامعه کسب کنند. همچنین افزایش تعداد فارغ التحصیلان دانشگاهی و افزایش وسعت آگاهی و دانش آنان موجب اثربخشی بیشتر در جامعه و خانواده شده است. این تحول ذهنی موجب شده زنان بتوانند تا در صورت نیاز (مانند این روزها که دنیا با فراگیری بحران انتشار کرونا دست و پنجه نرم می کند)؛ با برخورداری از استراتژی های زنانه در ساحت های مختلف پزشکی، اجتماعی، روانشناختی، اقتصادی، خانوادگی و آموزشی و بحران های ناشی از آن اثرگذار شده و نقش آفرینی بی بدیلی در مدیریت و مقابله با پیامدهای آن از خود نشان دهند.

از طرف دیگر زنان زیادی شغل های معلمی، نگهداری از کودک و پرستاری از سالمندان، حضور در کادر درمانی بیمارستان ها و ... را برگزیده اند شیوع بحران کرونا و قرنطینه اجباری خانگی موجب از دست رفتن تعداد زیادی از این مشاغل پاره وقت شده است. در دوران کرونا همچنین به علت ماندن افراد در ساعات بیشتری در خانه، شاهد افزایش خشونت خانگی نسبت به زنان و کودکان به ویژه دختران بودیم. تشدید خشونت خانگی و تحت تاثیر قرار گرفتن زنان می توان به تغییرات و افزایش نقش چندگانه زنان در خانه اشاره کرد قرنطینه خانگی موجب افزایش بار مسئولیت زنان در خانه داری و امور روزمره منزل مانند آشپزی و نظافت و ... شده است همچنین زنان کارمند ممکن است ناچار باشند علی رغم تعطیلی ادارات و مرخصی اجباری برخی وظایف اداری و شغلی خود را به صورت دورکاری در منزل انجام دهند ضمناً مادران به دلیل تعطیلی مدارس در بسیاری از موارد مسئولیت آموزش فرزندان خود را در غیاب مدرسه و معلم بر عهده

^۱ Good governance

اکتشافی-تأییدی و مدل سازی SEM با AMOS (مورد مطالعه: شهر سمنان)" به بررسی و شناسایی دقیق شاخص‌ها و زیرشاخص‌های دخیل در نظم نوین شهری یا همان حکمروایی هوشمند شهری و اولویت‌بندی نقش آن‌ها در کاهش آثار مخرب کرونا و تأثیرگذاری آن در پیشرفت و توسعه پایدار در شهر سمنان با مدل تحلیل عاملی تأییدی و مدل سازی SEM با AMOS پرداخته‌اند و اینکه چگونه می‌توان «شهروندان هوشمند» را در همراهی کامل با زیرساخت‌های هوشمند شهری به یک فرصت بزرگ در پسا کرونا تبدیل نمود.

خسروی و همکاران (۱۴۰۰)، در مقاله خود با عنوان "واکاوی حکمرانی خوب شهری در جغرافیای سیاسی شهرستان ایرانشهر" دریافته‌اند که توسعه یافتگی و رفع محرومیت در استان سیستان و بلوچستان نیازمند تبیین یک الگوی جامع حکمرانی خوب و اجرای آن است در پژوهش پیشرو با توجه به ظرفیت سنجی اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی با نگاه به آینده می‌توان یک الگوی جامع و هماهنگ با شرایط زیست جامعه شهرستان ایرانشهر ارائه نمود. در پژوهش حاضر سعی شده است ابتدا شاخص‌های حکمرانی خوب شهری با توجه به وضعیت این شهر، اولویت‌بندی شود و سپس فاصله وضع موجود و مطلوب، مشخص گردد.

ضابطیان ترقی و همکاران (۲۰۲۱)، در مقاله خود با عنوان "معیارهای توسعه شهری با تمرکز بر مقاومت در برابر بیماری‌های همه گیر: مطالعه موردی ویروس کرونا (Covid-۱۹)" نشان داده‌اند که با توجه به نتایج به دست آمده از تجزیه و تحلیل AHP و نمرات هر یک از زیر معیارها، وزن کلیه معیارها نرمال بود. در مرحله بعد، با توجه به آزمون‌های همبستگی جفتی بین معیارهای مهم در هر بعد از نظر کارشناسان علوم شهری و ساکنان تهران، نتیجه گیری شد که پایایی همبستگی بین معیارها

گرفته‌اند این فشارها موجب شکستن نقش سنتی و عادی و کلیشه‌ای قبلی زنان شده و آنان را تبدیل به افرادی چند شغله با ساعت کاری نامحدود کرده است. در موارد متعددی که مردان در خانواده حاضر به مشارکت و همکاری در این نقش‌ها نشوند یا به هر دلیل امکان آن را نداشته باشند این فشارها بر زنان مضاعف می‌شود. از بین رفتن فضای خصوصی در محیط خانه نیز یکی دیگر از عوامل افزایش فشارهای روانی به اعضای خانواده است که تخلیه این فشارها به روش‌های نادرست و افزایش خشونت در خانواده منجر می‌شود. در دوران پسا کرونا شاهد تغییر در اهداف سرمایه گذاری های اقتصادی تغییر ساختارهای سنتی و فعلی خانواده‌ها، تغییر در سیاستگذاری‌های بهداشتی، علمی، اقتصادی، آموزشی و تحول در ارتباطات اینترنتی و مجازی و تغییر در کیفیت سیستم‌های حمایت اجتماعی و اقتصادی و توسعه مشاغل خانگی خواهد بود. باید در نظر داشته باشیم که برای تحقیق و توسعه و موارد متنوع دیگری که در جهان در آنها به نوآوری نیاز است غفلت از نیمی از استعداد های ذهنی و تجربی جامعه یعنی زنان موجب محرومیت همه جامعه از توانایی‌های آنان خواهد بود. لذا پژوهش حاضر در پی آن است که هم به مساله زنان بپردازد و هم به بررسی حکمروایی شهری در سمنان و تلفیق این دو موضوع؛ تا بتواند در راستای بهبود و ارتقاء حکمروایی خوب شهری و پررنگ شدن نقش زنان در این زمینه، راهکارهایی را ارائه دهد. در سال‌های اخیر با مشخص شدن اهمیت، نقش و جایگاه زنان در شکل‌گیری اهداف حکمروایی خوب بویژه در دوران کرونا و پسا کرونا پژوهشگران زیادی در این زمینه کار کرده‌اند، از جمله:

زیاری و احسانی‌فرد (۱۴۰۱)، در مقاله خود با عنوان "نقش حکمروایی هوشمند شهری در دوره پسا کرونا به منظور توسعه پایدار شهری با مدل تحلیل عاملی

شده است؛ اما وجوه و مفاهیم مشترکی در همه آنها یافت می شود. در همه این تعاریف این نکته مورد نظر بوده است که مدیریت، روش دستیابی به اهدافی می باشد که برای سازمان در نظر گرفته شده است (Ince & Aslan, ۲۰۱۹). در جوامع پیشرفته حکومت شهری مشروعیت خود را از انتخاب کنندگان می گیرند زیرا وظیفه اش خدمات رسانی به شهروندان است که اعضای شهرداری را انتخاب نموده اند. مدیریت شهری ابزاری است که بوسیله آن می توان توسعه مشارکتی و پایدار را بوجود آورد. شهرداری معادل مدیریت شهری نیست ولی هسته مرکزی مدیریت شهری را تشکیل می دهد و وظیفه هدایت، نظارت و جلب مشارکت سایر عوامل موثر بر مدیریت شهری را بر عهده دارد (سعیدینیا، ۱۳۹۵: ۲۱).

حکمروایی شهری

اصطلاحات حکمروایی و حکومت، دارای مفاهیم محض و تخصصی بوده که بعضاً فارغ از مفهوم، معمولاً جایگزین یکدیگر به کار می روند؛ اما قدمت حکمروایی به تاریخ تمدن بشری گرفته شده و معنی آن به (Kybernetes) و (Kybernan) برمی گردد. واژه حکمروایی از لغت یونانی هدایت کردن و راهنمایی کردن و یا چیزها را در کنار هم نگه داشتن است. در حالی که مفهوم حکومت دلالت بر واحد سیاسی برای انجام وظیفه سیاست گذاری داشته و برجسته تر از اجرای سیاست ها است. پس می توان گفت واژه حکمروایی اشاره به پاسخگو بودن هم در حوزه سیاست گذاری و هم در حوزه اجرا دارد. حکمروایی به روابط بین دولت و جامعه مدنی، حکمرانان و حکمروایی شوندهگان، حکومت و حکومت شوندهگان مربوط می شود. پس حکمروایی موضوعی است که بر نحوه تعامل

۹۹٪ است. در همه موارد، مقدار P یا همان میزان اهمیت کمتر از ۰/۰۵ بود که نشان دهنده اهمیت روابط دو به دو بین متغیرها است.

عبدو^۱ (۲۰۲۱)، در مقاله خود با عنوان "آینده کارآفرینان زن مصری پس از COVID-۱۹" نشان داده اند که برای اندازه گیری تأثیر بحران کنونی، توجه به این نکته مهم است که بسیاری از زنان به دلیل مشاغل ثانویه خود به عنوان خانه دار در بازار رسمی ثبت نشده اند. این مقاله برخی از عوامل تعیین کننده را بررسی می کند که در تسریع کارآفرینان زن مصری (EFES) برای مشارکت در نیروی کار نقش دارند.

مونیدی و ماچگنته^۲ (۲۰۲۰)، در مقاله خود با عنوان "بازنگری در مشارکت شهروندان و حکمرانی محلی در دوران همه گیری ویروس کرونا در زیمبابوه" هدف این مقاله تعیین میزان تأثیر بیماری ویروس کرونا کووید-۱۹ بر شیوه های مشارکت شهروندان در زیمبابوه است. تدابیر اتخاذ شده برای کاهش شیوع بیماری همه گیر مانند فاصله گذاری اجتماعی و قرنطینه تأثیر مستقیمی بر فضاهای استفاده شده قبلی برای مشارکت شهروندان دارد. با توجه به موارد فوق، این رویکرد تحقیق کیفی از ادبیات در دسترس عموم از مقالات و گزارش ها برای ایجاد روش ها و شیوه های موجود مشارکت شهروندان در زیمبابوه استفاده کرد..

مبانی نظری تحقیق

مدیریت شهری^۳

تعاریف مختلفی از سوی صاحب نظران و نویسندگان در مورد مدیریت به طور کل و مدیریت شهری به خاص ارائه

^۳ Urban Management

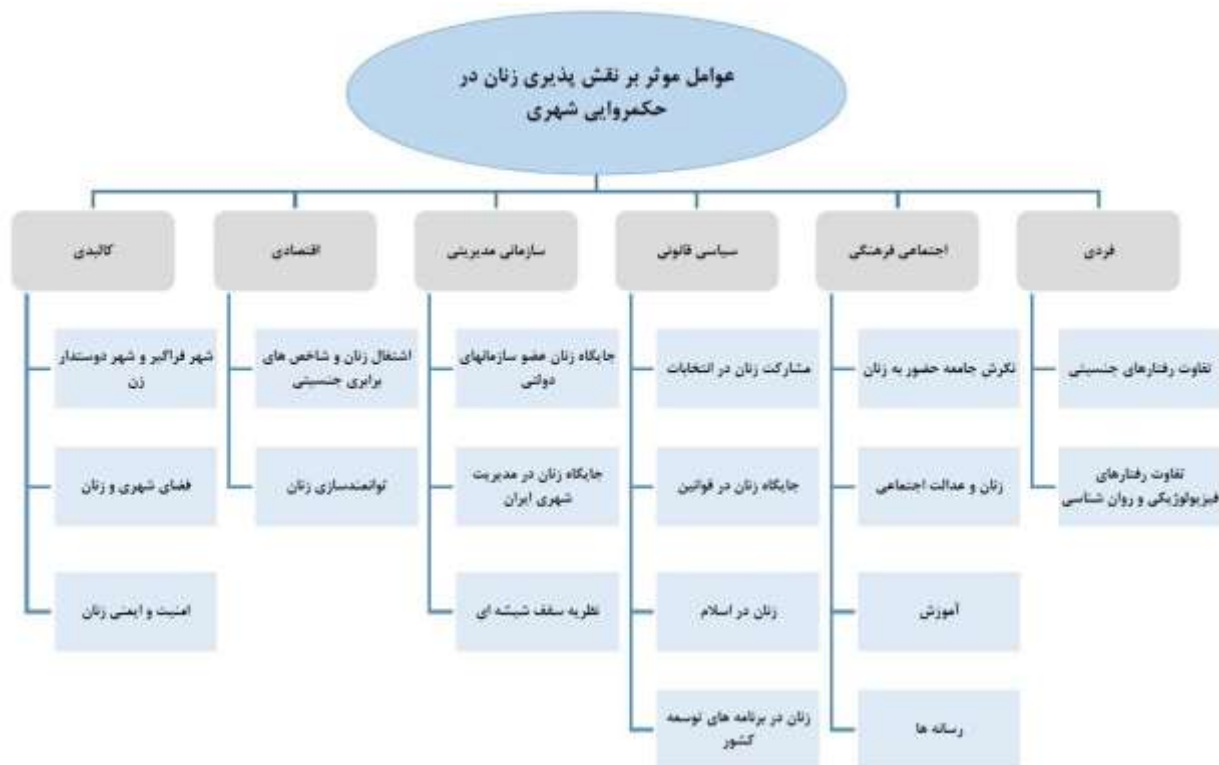
^۱ Abdou

^۲ Munyede & Machengte

آن، مشخص می کنند که چه کسانی در این فرایند درگیر و چگونه وظیفه خود را به انجام برسانند (McCarney et al, ۱۹۹۵: ۱۴

دولت ها و سایر سازمانهای اجتماعی با یکدیگر، نحوه ارتباط با شهروندان و نحوه اتخاذ تصمیمات در جهانی پیچیده تمرکز داشته و فرایندی است که از آن طریق جوامع و سازمان ها تصمیمات خود را اتخاذ و به واسطه

).

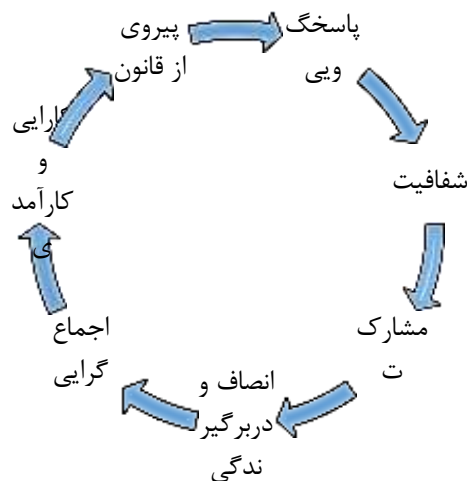
شکل ۱: عوامل مؤثر بر نقش پذیری زنان در حکمروایی شهری

مأخذ: شعبان نیا منصور و محمدی آلمانی، ۱۳۹۸: ۲۰۱

کلی همان طور که در شکل شماره ۲ نشان داده است، از برآیند نظرات مختلف، حکمروایی خوب می بایست ۷ ویژگی عمده داشته باشد. بر این اساس این نوع حکمروایی مشارکتی، اجماع گرا، پاسخگو، شفاف، کارا و کارآمد، در برگیرنده و پیرو قانون است.

ویژگی های حکمروایی خوب شهری

مقیاس با مفهوم حکمروایی به طور عام، حکمروایی خوب شهری می بایست دارای ویژگی های باشد که مطلوبیت آن را تبیین کند. حکمروایی خوب یک پیش نیاز اساسی برای توسعه پایدار است (حسینی، ۱۳۹۵: ۴۴).. به طور

شکل ۲: ویژگی‌های حکمروایی خوب شهری

مأخذ: قاسمی کفودی و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۵۱

در تاریخ تحولات شهری واژه‌هایی مشابه پسا کرونا که الزاماً به دوره‌ای پس از دوره دیگر اشاره می‌کند وجود دارد؛ که به صورت پسانوگرایی و یا حتی پسا پسا نوگرایی تعریف می‌شوند؛ (محمدیان ساروی و عمراهی، ۱۳۹۹: ۷۲)؛ اما درباره دوره پسا کرونا هنوز چنین تجربه‌ای در دست نیست و قاعدتاً باید راه‌هایی که تا قبل از شیوع ویروس کرونا در حوزه مطالعات شهری و شهرسازی طی شده است، بررسی و مشخص شود که در این برهه زمانی به واسطه شرایط پیش آمده آیا نیاز است در برخی اقدامات شده تجدیدنظر شود یا لازم است که برخی روندها متوقف شود؟ در هر صورت هنوز ابهاماتی در مورد این اصطلاح و کارکرد آن در مدیریت شهری وجود دارد و اساساً این سوال وجود دارد که آیا وضعیت موجود در حال گذراندن دوره پسا کرونا می‌باشد یا یا خیر؟

تغییرات اصول شهرسازی در پسا کرونا

شیوع کرونا در جهان، سبب ایجاد مشکلات و مسائل زیادی برای شهروندان کشورهای مختلف شده است. این

شهر و حکمروایی شهری در دوران پسا کرونا

شیوع ویروس کرونا بسیاری از معادلات جهانی را تغییر داد و سبب دگرگونی شیوه زندگی انسان‌ها در مناطق مختلف به ویژه شهرها شد؛ اما این دوران خواه نا خواه به پایان می‌رسد و شهروندان به روال عادی زندگی باز می‌گردند و در آن صورت این سوال مطرح می‌شود که برنامه مدیران شهری برای دوران پسا کرونا چیست؟ شیوع ویروس کرونا تنها روال عادی زندگی شهروندان را دگرگون نکرد، این رویداد سبب ورود لغات و اصطلاحات جدیدی به ادبیات عامیانه و علوم مختلف نیز شد. یکی از این اصطلاحات "پسا کرونا" است که رواج آن برگرفته از اندیشه پیش‌آگاهانه و دوراندیشی است (مطهرنیا، ۱۴۰۰: ۲۹۶). آنان که به پسا کرونا می‌اندیشند در واقع به دنبال یافتن پاسخ این پرسش هستند که مدیران اجرایی در حوزه‌های مختلف برای بعد از دوران غلبه بر شیوع ویروس کرونا چه برنامه‌هایی دارند؟ و آیا راهی برای جلوگیری از گرفتاری بشر به کابوسی چنین دهشتناک وجود دارد؟

پسا کرونا و مؤلفه‌های آن در مدیریت شهری

نیز اتفاق می‌افتد در غیر این صورت نمی‌توان انتظار داشت که شهروندان از همان ابتدا بتوانند این تغییر را شروع کنند (شمسینی غیاثوند، ۱۳۹۹: ۴۹). رسانه‌ها نیز باید نقش کلیدی در برقراری ارتباط بین بخش‌های کلان و خرد جامعه داشته باشند، در شرایط پیش آمده باید تا جای ممکن از سیستم دموکراتیزه کردن اطلاعات استفاده کنند. (رسولی و همکاران، ۱۴۰۱).

نقش زنان در بیماری‌های همه‌گیر از جمله کووید ۱۹
در دهه‌های اخیر زنان در بسیاری از زمینه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی در کشورهای مختلف جهان مشارکت بیشتری داشته‌اند. یکی از بارزترین نمودهای چنین روندی، امروزه در نحوه رهبری زنان در مبارزه با بیماری همه‌گیر " کووید ۱۹ " دیده می‌شود. با توجه به اهمیت این نقش زنان در جهان، سازمان ملل متحد شعار امسال (۲۰۲۳) روز جهانی زن را " رهبری زنان در دستیابی به آینده برابر در جهان درگیر کووید ۱۹ " تعیین کرده تا به اهمیت نقش زنان در مبارزه با این بیماری همه‌گیر بیشتر تأکید شود.

زنان موفق دریافته‌اند که اولین قدم مثبت برای مقابله با بیماری منحوس کرونا، خویش‌داری و مدیریت بر احساسات خود است چراکه از این طریق قادر به مدیریت استرس و بحران در خانواده خواهند بود و به دنبال آن از ایجاد ضعف در خانواده و بالطبع در جامعه جلوگیری خواهند کرد. زنان با ایجاد فضایی بانشاط و آرام، علاوه بر تأمین بهداشت جسمی خود و اعضای خانواده، بهداشت روانی و آرامش موردنیاز را در دوره کرونا برای خانواده به ارمغان آورده‌اند (کرکه آبادی و همکاران، ۱۴۰۲).

اثر بخشی زنان در مقابله با ویروس کرونا نه تنها در مورد خود و خانواده بلکه در کل جامعه نیز کاملاً اثبات شده است. نتیجه تحقیق جدیدی که روی ۱۹۴ کشور انجام

بحران در شهرها بیشتر نمود پیدا کرده تا جایی که بزرگترین و توسعه یافته‌ترین شهرهای دنیا را نیز کم و بیش درگیر خود کرده است، همین امر موجب شده تا ثبات و کارآمدی ساختارهای شهری نیز مورد تردید قرار بگیرد. معمولاً وقوع هر حادثه‌ای در کنار تبعات منفی آن، تجربیاتی را نیز همراه دارد. چنانچه یک مدیر شهری قصد داشته باشد از این تجربیات استفاده مناسب کند، قطعاً باید نسبت به ساختارها و فرایندهای موجود تجدیدنظر کند و نقاط ضعف را بشناسد تا بتواند پایه‌های حیات شهری را که بر آن مدیریت دارد محکم‌تر از گذشته کند (زارع و همکاران، ۱۳۹۹: ۳). در دوران پسا کرونا احتمالاً در برخی زمینه‌های شهری و شهرسازی نیاز به تجدیدنظر بوده و باید در روش‌های برنامه‌ریزی، طراحی یا روش‌های تحلیل مسائل شهری بازنگری و برخی روش‌ها را به دلیل آسیب‌زا بودن متوقف گردد، در این صورت امکان دارد که به سمت اتخاذ روش‌ها و شیوه‌های نوینی پیش رفته که تاکنون حتی از آن‌ها اطلاعاتی در دسترس نیست و لازم است کشف گردند.

شیوع ویروس کرونا عاملی در بازتعریف مدیریت بحران‌های شهری

شهروندان در زمان بحران شیوع ویروس کرونا تحت تأثیر مدیران، مسئولان و رسانه‌ها هستند و شاید تغییر سبک زندگی که منجر به کاهش آسیب‌ها شود در بدنه مدیریت شهری شهرهای دوران پسا کرونا به راحتی اتفاق نیفتد، اما می‌توان انتظار داشت که در دوران پسا کرونا چنانچه چند گروه مشخص توانایی بازنگری در اقداماتشان را داشته باشند و تفکرات و چشم‌اندازهای فکری نسبت به مسائل شهری در یک سطح گسترده جهانی تغییر کرده باشد، این تغییر در ساکنان شهرها

نمونه به جامعه آماری از روش مدل سازی معادله ساختاری به وسیله نرم افزار لیزرل استفاده گردید .

شناخت محدوده مورد مطالعه

موقعیت استان سمنان

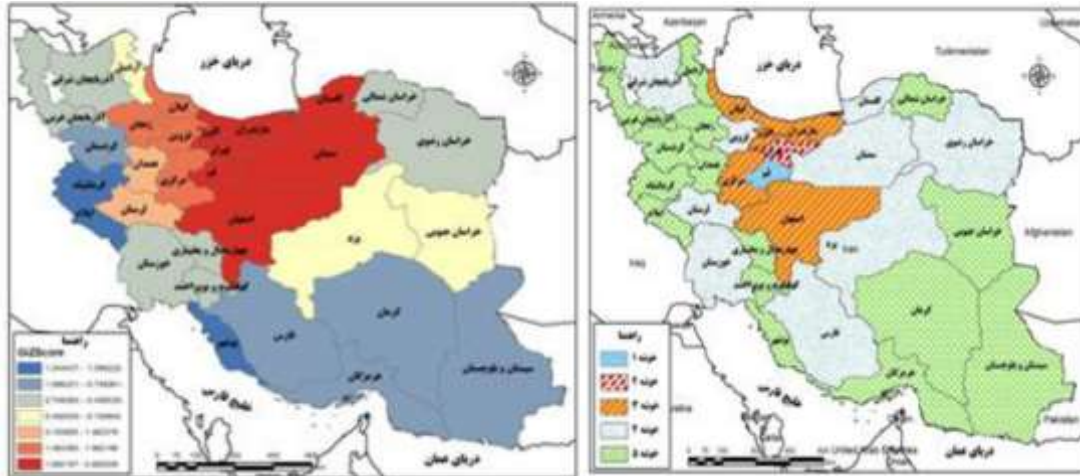
استان سمنان در فاصله ۳۵ درجه و ۱۶ دقیقه تا ۳۷ درجه و ۱۹ دقیقه عرض شمالی، ۵۱ درجه و ۵۲ دقیقه طول شرقی تا ۵۷ درجه و ۲ دقیقه قرار دارد و از شمال به استان های مازندران و گلستان، از شرق به استان خراسان، از جنوب به استان اصفهان و از غرب به استان های قم و تهران محدود شده است. این استان با وسعتی برابر ۹۷۴۹۱ کیلومتر مربع در منطقه جنوبی رشته کوه های البرز واقع شده و ۹.۵ درصد از مساحت کشور را به خود اختصاص داده است. استان سمنان در تقسیم بندی کروناپی، در خوشه ۴ استان های خراسان رضوی، سمنان، گلستان، یزد، فارس، خوزستان، لرستان، قزوین و آذربایجان شرقی قرار دارند که این تعداد، ۲۹ درصد استان ای کشور را در برمی گیرد خوشه بندی فضایی استان های کشور بر اساس گسترش شیوع ویروس کرونا نشان داد که عامل فاصله مکانی-زمانی مهمترین عامل در پخش فضایی بیماری واگیردار کرونا از کانون (استان قم) به سایر استان ها میباشد و از الگوی پخش فضایی سازش پذیر تبعیت می کند. استان سمنان و شهرستان گرمسار در مجاورت قم قرار دارد

شده است نشان می دهد که کشورهایی که مسئولان اصلی آن زنان بودند، در مبارزه با کرونا ویروس موفق تر بوده اند و این موفقیت هم اتفاقی نیست. اساتید دانشگاه های لیورپول و ردینگ انگلیس در تحقیقات خود، با بررسی آمار ابتلا و مرگ و میر کشورهایمانند نیوزیلند، آلمان و تایوان (که تحت رهبری زنان بوده اند)، به این نتیجه رسیدند که این کشورها عملکردهای بسیار بهتری نسبت به کشورهای مشابه از خود داشته اند. نتایج این مطالعه نشان می دهد که رهبران زن با تصمیم های مختلف و پرریسک تری که گرفتند، توانسته اند به شکل بهتری از کشورهای دیگر پاندمی را کنترل کنند، اگرچه برخی از این تصمیمات بسیار سخت گیرانه بودند، اما آمار نشان می دهد که مؤثر هم بوده اند (شهیداد و محمدی، ۱۳۹۹: ۱۸۶).

روش تحقیق

پژوهش حاضر از لحاظ هدف کاربردی و از لحاظ ماهیت توصیفی-تحلیلی است. برای جمع آوری داده ها و اطلاعات از روش میدانی و کتابخانه ای و از ابزار پرسشنامه استفاده شده است. جامعه آماری پژوهش حاضر شهروندان شهر سمنان با جمعیت ۲۱۶۵۷۸ نفر بوده که حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران معادل ۳۸۳ نفر محاسبه شده است. جهت تجزیه و تحلیل داده ها و آزمون فرضیه ها از آزمون های t تک نمونه ای و رگرسیون خطی چندمتغیره و همبستگی پیرسون و همچنین برای تعمیم نتایج از

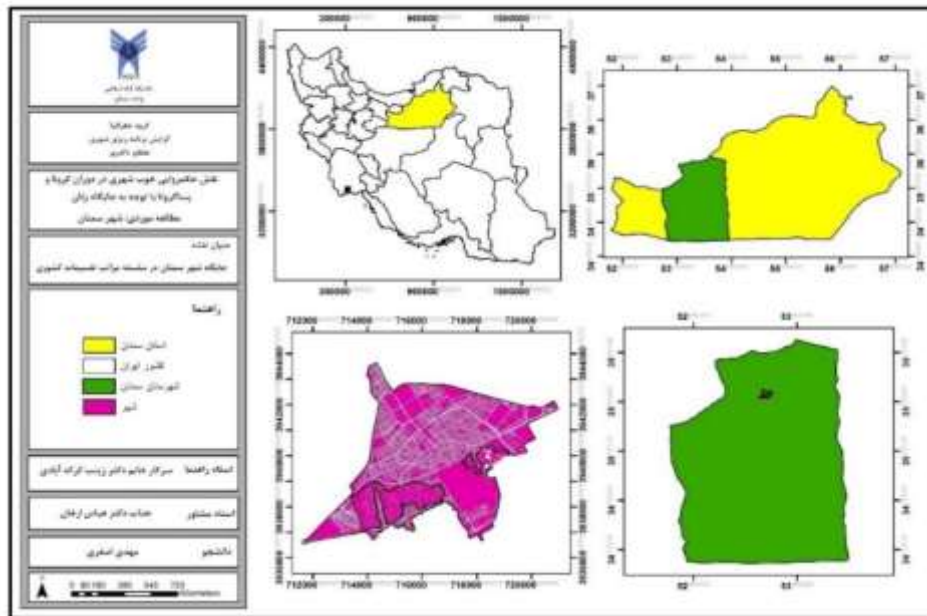

شکل ۳. خوشه بندی فضایی و لکه های داغ استان ها براساس میزان مبتلایان به کووید-۱۹ (رهنما و بزرگان، ۱۳۹۹)

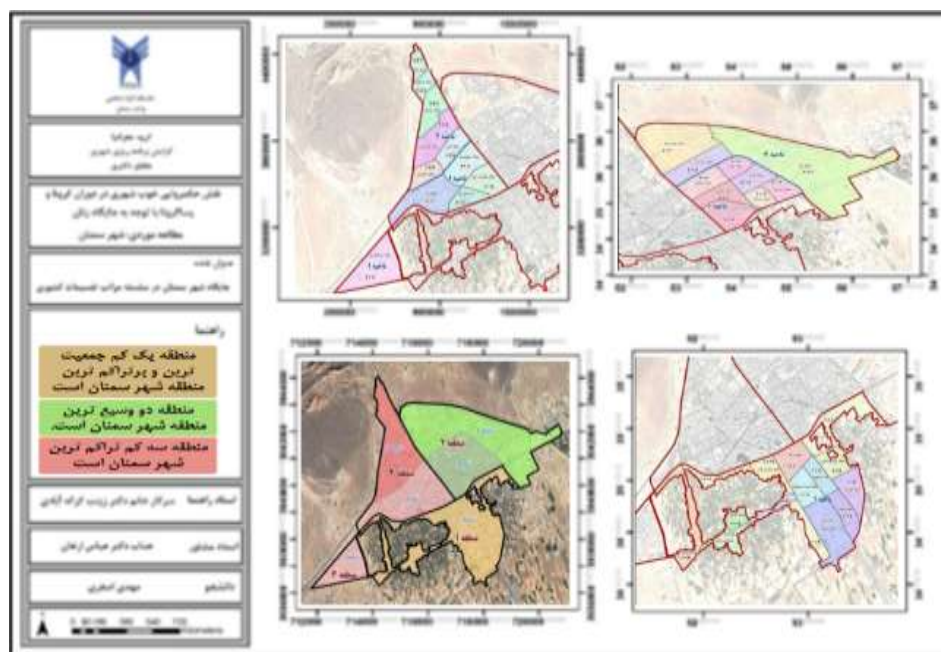
به شهرهای مهدی شهر حدود ۲۵ کیلومتر، از سمت غرب به شهر سرخه حدود ۲۰ کیلومتر و از شرق نیز با شهر دامغان حدود ۱۰۷ کیلومتر فاصله دارد؛ و فاصله آن تا شهر تهران ۲۱۶ کیلومتر و تا قم ۳۸۲ کیلومتر است

شهر سمنان به عنوان مرکز شهرستان و استان سمنان در ارتفاع ۱۱۳۰ متر از سطح دریا بوده و در موقع جغرافیایی ۴۹ درجه و ۳۶ دقیقه طول شرقی و ۳۷ درجه و ۱۶ دقیقه عرض شمالی واقع گردیده است. این شهر از سمت شمال

شکل ۴: جایگاه شهر سمنان در سلسله مراتب تقسیمات کشوری

مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۱

شکل ۵: تقسیمات کالبدی شهر سمنان
 مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۱

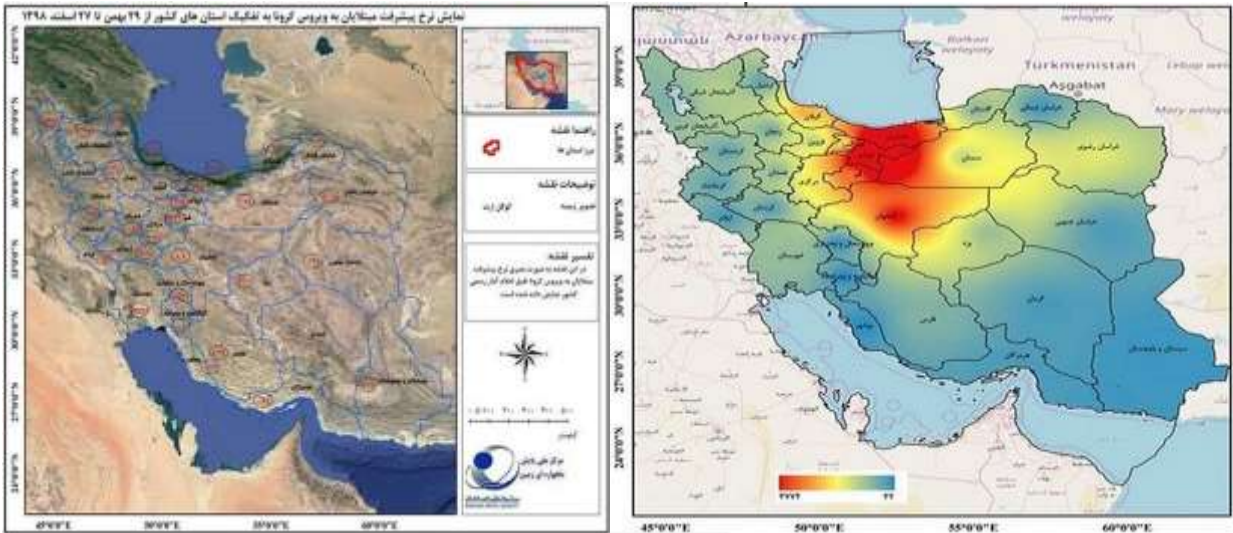
GIS ضرورتی برای تحقق حکمرانی خوب شهری در دوران کرونا و پسا کرونا

داشته‌اند و در شهرستان گرمسار، ۳۷۶۶ نفر ابتلا به کرونا ثبت شده است. به طور کلی، در استان سمنان تا تاریخ ۲۲ مرداد ۱۴۰۰، بیش از ۳۹ هزار نفر به کرونا مبتلا شده‌اند که ۳۰ هزار و ۲۸۵ نفر از آنها بهبود یافته‌اند و متأسفانه ۱۲۶۷ نفر نیز جان خود را از دست داده‌اند. با توجه به جمعیت استان سمنان (حدود ۶۴۰ هزار نفر)، در مقایسه با برخی استان‌های دیگر کشور، این استان تا حد زیادی از شیوع ویروس کرونا در امان بوده است. طبق آخرین رنگ بندی اعلام شده از سوی ستاد مقابله با کرونا مبتنی بر آمارهای دانشگاه علوم پزشکی سمنان و دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، مهدی شهر در وضعیت قرمز کرونایی قرار دارد همچنین سمنان، سرخه و دامغان در شرایط نارنجی یا همان هشدار جدی شیوع ویروس کرونا قرار دارند. تنها شهرستان استان سمنان که در

با توجه به آمار رسمی منتشر شده، در استان سمنان در زمان کرونا شهرستان شاهرود با بیشترین میزان ابتلا در رتبه اول و شهرستان آرادان با کمترین میزان ابتلا به کرونا در رتبه آخر قرار داشتند. در استان سمنان تا تاریخ ۲۲ مرداد ۱۴۰۰، کلیه شهرها و شهرستان‌های این استان با ابتلا به کرونا مواجه شده‌اند. اما در مقایسه با برخی استان‌های دیگر کشور، وضعیت استان سمنان نسبتاً بهتر است. بیشترین میزان ابتلا به کرونا در شهرستان شاهرود رخ داده است که تا تاریخ ۲۲ مرداد ۱۴۰۰، ۴۷۱۸ نفر در این شهرستان ابتلا به کرونا داشته‌اند. در رتبه دوم نیز شهرستان سمنان با ۴۴۶۹ نفر ابتلا به کرونا قرار دارد. شهرستان‌های دامغان و گرمسار با میزان ابتلای کمتر در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در شهرستان دامغان، تا تاریخ ۲۲ مرداد ۱۴۰۰، ۲۵۸۲ نفر ابتلا به کرونا

بالغ بر ۶۳ هزار بیمار قطعی کرونایی در شهرستان‌های تابعه دانشگاه علوم پزشکی سمنان ثبت شده است در این بازه زمانی همچنین ۱۲ هزار و ۴۷۸ نفر در بیمارستان‌ها بستری شدند (دانشگاه علوم پزشکی سمنان، ۱۴۰۰).

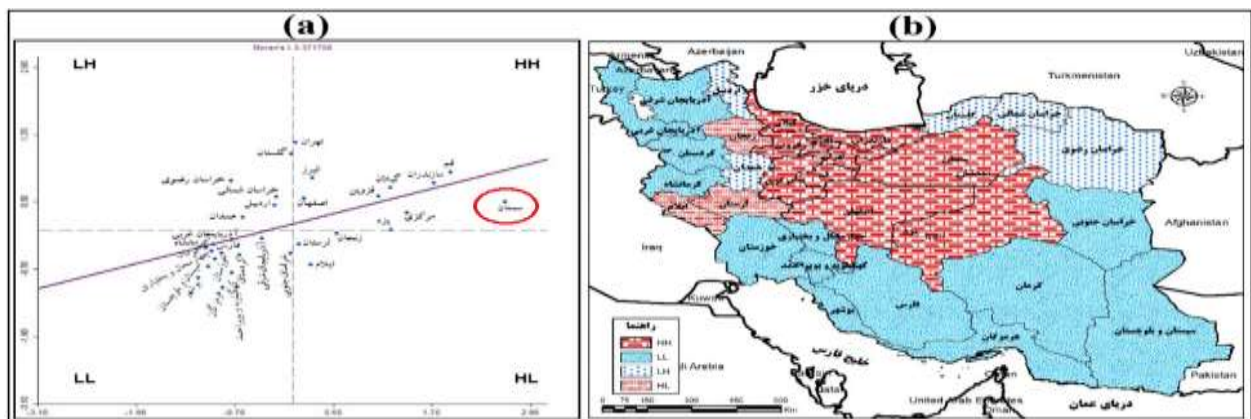
شرایط تثبیت شده کرونایی به سر می‌برد آزادان بود و دیگر شهرستان‌ها شامل شاهرود و میامی و همچنین گرمسار در شرایط زرد یا همان خطر مضاعف دسته بندی شده است. از ابتدای بروز و شیوع بیماری کرونا تاکنون

شکل ۶: شیوع گسترده بیماری کرونا تا پایل سال ۱۳۹۸ (مرکز ملی پایش سلامت، ۱۳۹۹)

شهرستان از توابع دانشگاه علوم پزشکی شاهرود، مضاعف شده است.

وضعیت در شاهرود و میامی نیز بهتر از سمنان نیست. تعداد بیماران بستری و مبتلا به کرونا در این دو

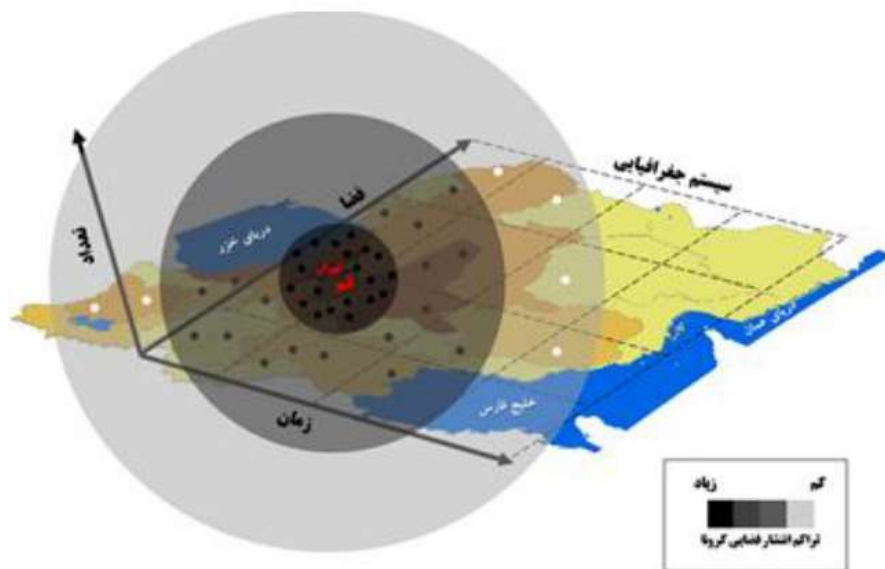

شکل ۷: نمودار پراکنش موران ویروس کرونا در استان‌های کشور bخوشه بندی استان‌های کشور براساس LISA

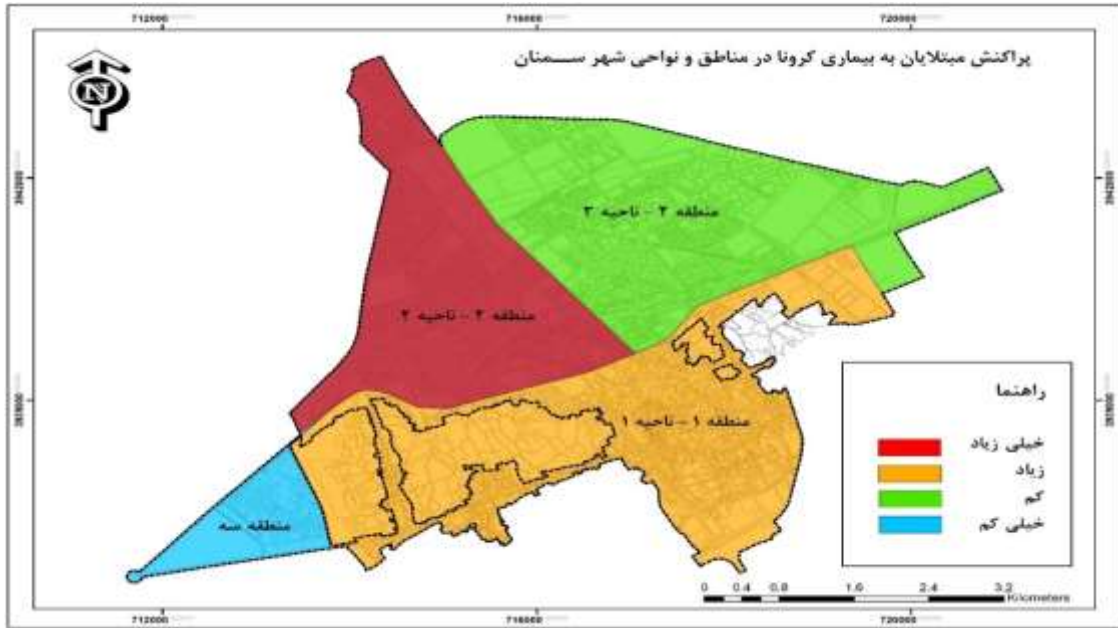
منبع (بازرگان & امیرفرخیان، ۱۴۰۱).

سمنان، مرکزی و یزد) به عنوان کانون اصلی انتشار فضایی اپیدمی ویروس کرونا شناخته می شوند تحلیل آماری-فضایی لکه‌های داغ نشان میدهد که استان های قم، تهران، گلستان، سمنان، اصفهان، مازندران و البرز عنوان (۵/۲۲ درصد استانهای کشور) در لکه های داغ قرار دارد (رهنما و بازرگان، ۱۳۹۹). که باید برای کنترل و کاهش شیوع این ویروس در کشور تمهیدات و محدودیت‌هایی در زمینه عبور و مرور بین استان‌های واقع در این خوشه و سایر استان‌ها اعمال شود. از مهمترین عوامل جغرافیایی مؤثر بر شیوع ویروس کرونا براساس نظریه پخش فضایی، فاصله و مجاورت مکانی می باشد که مسئولان و برنامه ریزان باید با هوشمندسازی از مراجعه افراد به ادارات و سازمان‌ها کاسته و با فراهم نمودن زمینه دورکاری، از ادامه روند صعودی شیوع ویروس کرونا در کشور جلوگیری نمایند نقش زنان در دورکاو بسیار مهم و تاثیر گذار است. (بازرگان & امیرفخریان، ۱۴۰۱).

آمارها در ایران و استان و شهر سمنان حاکی از آن است که گروه سنی ۲۱-۵۰ سال، بیشترین درصد مبتلایان به ویروس کرونا را تشکیل می دهند. نتایج حاصل از تحقیقات مختلف (رهنما و بازرگان و بازرگان ، امیرفخریان، ۱۳۹۹) نشان داد که مهمترین عامل انتشار فضایی ویروس کرونا در کشور، فاصله و مجاورت مکانی استان‌های درگیر با این بیماری است بطوری که در فاصله ۳۸۳/۸ کیلومتری بین استان‌های کشور ضریب موران ۱۳۶۶۲۷/۰ می باشد و نشان دهنده خودهمبستگی مکانی مثبت است. در فاصله ۶/۷۶۲ کیلومتری بین استان‌ها ضریب موران برابر ۰۴۰۲۴۶/۰- است که نشان دهنده خودهمبستگی مکانی منفی بوده بدین معنی که از این فاصله به بعد از تعداد مبتلایان به کرونا کاسته می شود. در خوشه بندی فضایی، خوشه HH شامل استان- های (تهران، البرز، قم، مازندران، گیلان، قزوین، اصفهان،

شکل ۸. مدلسازی الگوی فرآیند پخش فضایی کووید-۱۹ در کشور (رهنما و بازرگان، ۱۳۹۹)

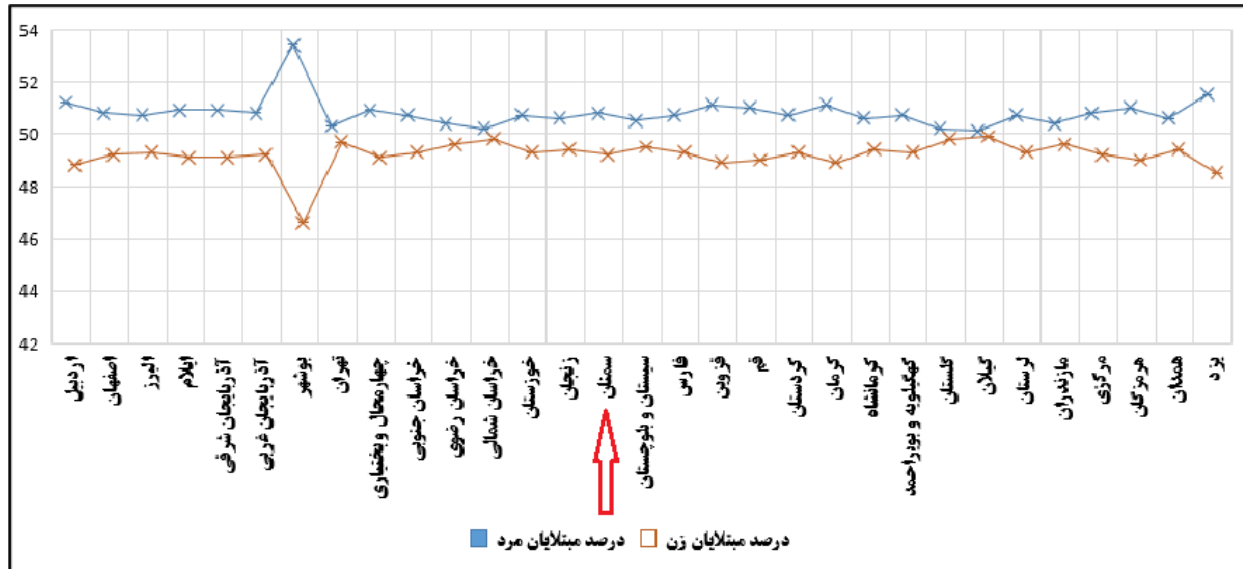

شکل ۹ پراکنش مبتلایان به بیماری کرونا در مناطق و نواحی شهر سمنان

مأخذ: نگارندگان، ۱۴۰۱

۶۵ هزار نفر از افراد تحت پوشش این دانشگاه با سامانه‌های ارتباطی تماس گرفتند که شرایط ۹۸ درصد آنان توسط کارکنان بهداشت و درمان استان پیگیری شد (دانشگاه علوم پزشکی سمنان، ۱۳۹۹).

طبق آمارهای اعلام شده از دانشگاه علوم پزشکی سمنان در زمان اوج ابتلا به ویروس کرونا، ۵۶ درصد مبتلایان به ویروس کووید ۱۹ و بیماری کرونا در مناطق تحت پوشش این دانشگاه شامل مردان و ۴۴ درصد شامل زنان بودند و

شکل ۱۰. درصد جنسیت مبتلا به ویروس کرونا در کشور به تفکیک استان

تجزیه و تحلیل یافته ها

اولویت بندی مؤلفه های هشت گانه مؤثر در نقش زنان در حکمروایی خوب شهری شهر سمنان

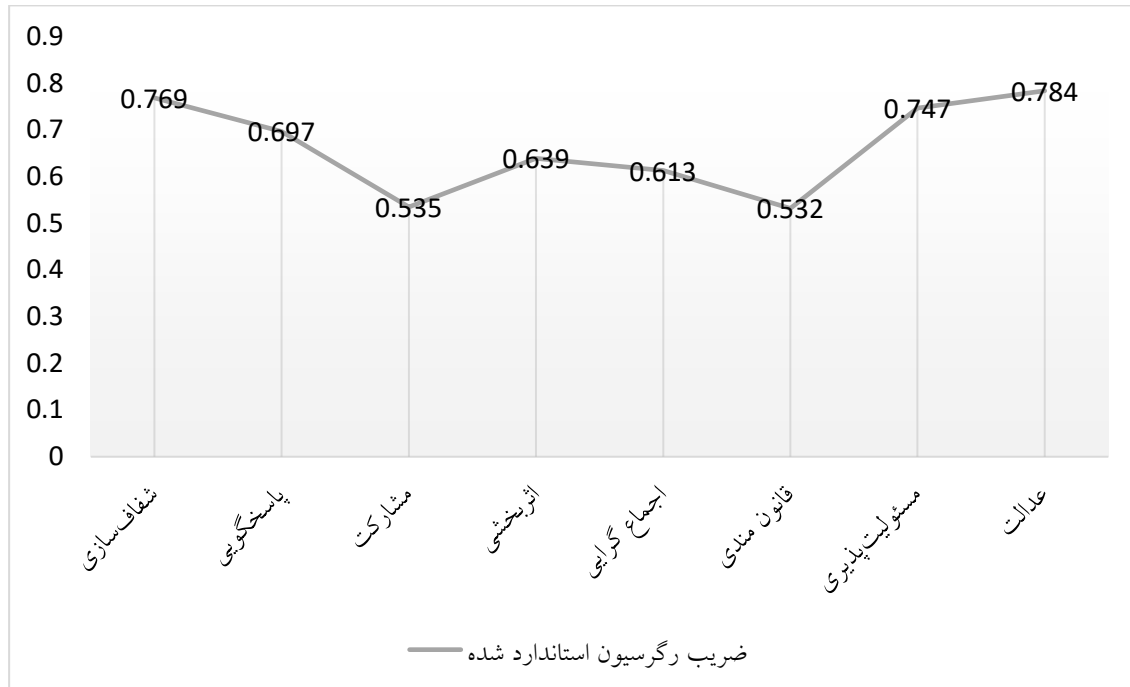
همان طور که مشخص شده است متغیرهای هشت گانه شفاف سازی، پاسخگویی، مشارکت، اثربخشی، اجماع-گرایی، قانون مندی، مسئولیت پذیری و عدالت هر کدام تا حدودی بر نقش زنان در حکمروایی خوب شهری سمنان اثرگذار بوده و هر یک به تنهایی نمی توانند تأثیری منطقی و معقول بر نقش زنان در حکمروایی خوب شهری داشته

باشند. در حالی که می توان این گونه در نظر گرفت تأثیر هر کدام بر نقش زنان در حکمروایی خوب شهری سمنان نسبت به یکدیگر متفاوت بوده و برخی متغیرها بر برخی دیگر ارجحیت دارند. مطابق با مطالب پیش گفته شده، از روی ضریب رگرسیون استاندارد شده می توان متغیرها را به گونه زیر (جدول شماره ۱) اولویت بندی کرد، یعنی هر کدام که ضریب رگرسیون استاندارد شده بیشتری داشته باشد، دارای اولویت بالاتری می باشد.

جدول ۱: اولویت بندی میزان تأثیرات مؤلفه های هشت گانه بر نقش زنان در حکمروایی خوب شهری محلات شهر سمنان

اولویت بندی تأثیر متغیرهای حکمروایی بر نقش زنان در حکمروایی خوب شهری			
ردیف	متغیر	ضریب رگرسیون استاندارد شده	رتبه
۱	شفاف سازی	۰/۷۶۹	۲
۲	پاسخگویی	۰/۶۹۷	۴
۳	مشارکت	۰/۵۳۵	۷
۴	اثربخشی	۰/۶۳۹	۵
۵	اجماع گرایی	۰/۶۱۳	۶
۶	قانون مندی	۰/۵۳۲	۸
۷	مسئولیت پذیری	۰/۷۴۷	۳
۸	عدالت	۰/۷۸۴	۱

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

شکل ۱۱. اولویت‌بندی میزان تأثیرات متغیرهای هشت‌گانه حکمروایی بر نقش زنان در حکمروایی خوب شهری سمنان در دوران کرونا و پساکرونا، مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

بین دو متغیر کمتر از ۰/۰۱ باشد، میزان ضریب همبستگی بین آن‌ها با احتمال ۹۹٪ صحیح است. در روش پیرسون اگر ضریب همبستگی به دست آمده، مثبت باشد؛ رابطه بین دو مؤلفه مستقیم و اگر منفی باشد، رابطه بین دو مؤلفه معکوس است. جدول شماره ۲ مقدار سطوح معناداری و ضریب‌های همبستگی بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. بدیهی است که هر متغیر با خودش ضریب همبستگی ۱ خواهد داشت. در جدول مربوطه اعدادی که همراه با * آمده‌اند ضریب همبستگی بین دو متغیر مربوطه، در سطح ۰/۰۵ (۹۵٪ اطمینان) معنادار است؛ و در صورتی که عدد همراه با ** بیان شده باشد، ضریب همبستگی در سطح ۰/۰۱ (۹۹٪ اطمینان) معنادار است. در این پژوهش به منظور پیدا کردن ضریب همبستگی، روابط بین نقش زنان در حکمروایی خوب شهری سمنان در دوران کرونا و پساکرونا و متغیرهای

همبستگی بین متغیرهای حکمروایی خوب شهری و نقش زنان در حکمروایی شهری سمنان در دوران کرونا و پساکرونا

به منظور پیدا کردن وجود رابطه بین متغیرهای حکمروایی خوب شهری و نقش زنان در حکمروایی شهری سمنان در دوران کرونا و پساکرونا، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. بر اساس عدد به دست آمده برای سطح معناداری می‌توان بیان کرد که بین دو معیار رابطه معناداری وجود دارد یا خیر. در روش پیرسون در صورتی که ضریب معناداری به دست آمده بیش از ۰/۰۵ باشد، می‌توان گفت بین دو متغیر رابطه معناداری وجود ندارد. در صورتی که این ضریب بین ۰/۰۱ تا ۰/۰۵ باشد، می‌توان برای دو متغیر ضریب همبستگی تعریف کرد. ضریب همبستگی به دست آمده در این بازه با احتمال ۹۵٪ صحیح خواهد بود. در صورتی که ضریب معناداری رابطه

همبستگی وجود داشته یا نداشته باشد. ضریب همبستگی پیرسون وجود و میزان رابطه را نشان خواهد داد، اما به دست آوردن این موضوع که بین دو متغیر کدام یک بر دیگری تأثیرگذار است (کدام یک متغیر وابسته است) بر عهده شخصی است که رابطه‌های بین متغیرها را تحلیل می‌کند.

هشت‌گانه حکمروایی خوب بررسی و ضرایب همبستگی بین متغیرها محاسبه شد. بر اساس متغیرهای تعریف شده برای سنجش نقش زنان در حکمروایی خوب شهری سمنان در دوران کرونا و پساکرونا، می‌توان رابطه بین آن‌ها را به دست آورد که ممکن است سطوح معناداری این روابط بیش از ۰/۰۵، ۰/۰۵ - ۰/۰۱ و کمتر از ۰/۰۱ باشند و در نتیجه ممکن است در این روابط، بین متغیرها

جدول ۲: میزان همبستگی متغیرهای حکمروایی خوب شهری با نقش زنان در حکمروایی خوب شهری سمنان در دوران کرونا و پساکرونا

متغیرها	شفاف- سازی	پاسخگویی	مشارکت	اثربخشی	اجماع- گرای	قانون‌مندی	مسئولیت- پذیری	عدالت
ضریب همبستگی	۰/۰۸۳ **	۰/۳۵۶ **	۰/۰۱۲ **	۰/۲۶۶ **	۰/۱۹۶ **	۰/۳۶۱ **	۰/۲۷۸ **	۰/۱۷۳ **
سطح معناداری	۰/۴۲۷	۰/۰۰۰	۰/۹۰۹	۰/۰۱۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۱۸	۰/۰۰۸
جهت همبستگی	خطی مثبت	خطی مثبت	خطی مثبت	خطی مثبت	خطی مثبت	خطی مثبت	خطی مثبت	خطی مثبت
شدت همبستگی	ناقص ضعیف	ناقص شدید	ناقص ضعیف	ناقص شدید	ناقص شدید	ناقص شدید	ناقص شدید	ناقص شدید

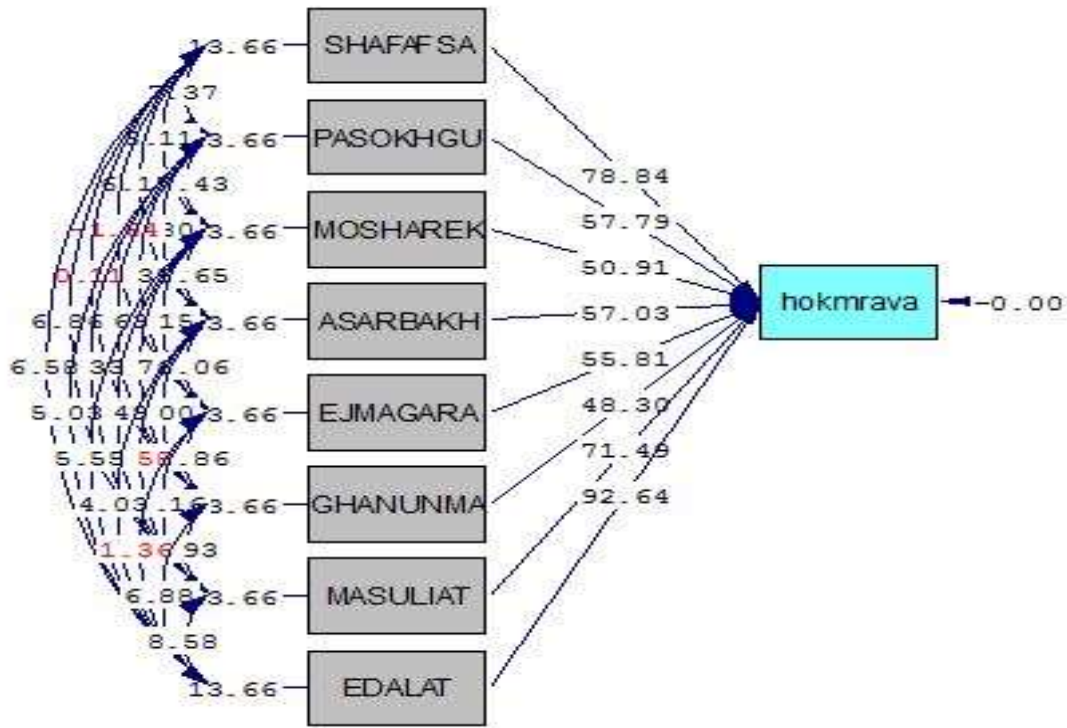
** همبستگی معنادار در سطح ۰/۰۱

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

پاسخگویی، مشارکت، اثربخشی، اجماع‌گرایی، قانون-مندی، مسئولیت‌پذیری و عدالت به عنوان متغیرهای مستقل هستند و متغیر نقش زنان در حکمروایی خوب شهری در دوران کرونا و پساکرونا به عنوان متغیر وابسته در نظر گرفته شده است. در شکل شماره ۵ ارتباط میان این متغیرها نشان داده شده است.

ارتباط میان متغیرهای حکمروایی خوب شهری و نقش زنان در حکمروایی شهری سمنان در دوران کرونا و پساکرونا با استفاده از معادلات ساختاری در این بخش داده‌های حاصل از پرسشنامه‌ها در نرم‌افزار لیزرل وارد شده است و در آن هشت متغیر شفاف‌سازی،

شکل ۱۲: ارتباط میان متغیرهای پژوهش

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

تلاش در راستای تخصیص عادلانه منابع فراهم می‌کند. همچنین فقرزدایی و حقوق شهروندی از جمله دغدغه های زنان در زمینه معیار تساوی به منزله یکی از متغیرهای حکمروایی خوب شهری است. این متغیر با ارزش ۹۲/۶۴ حدود ۱۸/۰۷ درصد از اهمیت کل متغیرها را در بر می‌گیرد و در اولویت اول قرار دارد.

اولویت دوم؛ متغیر شفافیت: شفافیت به معنای گردش آزاد اطلاعات و همچنین قابل دسترس بودن آن برای همه شهروندان و مشخص بودن فرایند تأیید و تصویب سیاست‌ها می‌باشد و به این معنا است که اتخاذ تصمیمات و اجرای آن‌ها از مجاری قانونی و بر اساس مقررات باشد و همچنین به این معنا است که اطلاعات آزادانه، در شکل ساده و قابل فهم و مستقیماً در دسترس باشد. این متغیر

در شکل شماره ۴ همانطور که مشاهده شده است می‌توان به این نتیجه رسید که متغیر عدالت بیشترین و قوی‌ترین ارتباط را با حکمروایی خوب شهری دارد. بعد از آن متغیر شفافیت در اولویت دوم قرار دارد. بدین ترتیب متغیرهای مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، اثربخشی، اجماع‌گرایی، مشارکت و قانون‌مندی در اولویت‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

اولویت اول؛ متغیر عدالت: یکی از راهکارهای مهم برای مواجهه با چالش‌های مدیریتی شهرها، تقویت منابع اجتماعی و سرمایه‌های انسانی است که لزوم حضور برابر زن و مرد و البته شکل‌گیری عدالت جنسیتی در اداره شهرها را فراهم می‌کند و در پایان فرصت‌های مناسبی برای همه شهروندان در زمینه ارتقای وضعیت رفاهی و

پرسش‌های آنان باشند. این متغیر با ارزش ۵۷/۷۹ حدود ۱۱/۲۷ درصد از اهمیت کل متغیرها را در بر می‌گیرد و در اولویت چهارم قرار دارد.

اولویت پنجم؛ متغیر اثربخشی: حکمرانی خوب به معنی آن است که نهادها و سازمان‌های تصمیم‌گیرنده همیشه نیازهای مردم را در نظر داشته باشند و از منابع موجود به صورت کارا استفاده کنند. مفهوم کارایی در ارتباط با حکمرانی خوب به معنی استفاده پایدار از منابع طبیعی و حفاظت از محیط زیست نیز خواهد بود. بنابراین، استفاده از منابع با حکمرانی ارتباط مستقیم دارد؛ به همین دلیل لازم است مدیریت شهری و شهرداری سمنان از این فرصت به دست آمده استفاده کرده است تا در راستای برخی مسائل اقدامات لازم را انجام دهد؛ از جمله حذف هزینه‌های زاید و کاهش هزینه‌های مدیریت شهری با استفاده از فناوری‌های نوین و کنترل کیفی ماشین‌آلات، بهبود روش و اصلاح فرایندها و اقدامات درون سازمان، ایجاد و استقرار شهرداری الکترونیک، استفاده از مصالح بومی و بادوام، آموزش مداوم و مستمر نیروی انسانی و شهروندان، مکانیزه کردن آبیاری فضای سبز، برنامه‌ریزی در بخش حمل‌ونقل درون شهری، اعمال مدیریت بر تقاضای سفر در کاهش ترافیک و بهبود عبور و مرور شهری، که هزینه شایان توجهی از مدیریت شهری را به خود اختصاص می‌دهد. این متغیر با ارزش ۵۷/۰۳ حدود ۱۱/۱۲ درصد از اهمیت کل متغیرها را در بر می‌گیرد و در اولویت پنجم قرار دارد.

اولویت ششم؛ متغیر اجماع‌گرایی: همه شهروندان باید به طور مستقیم و به طور غیرمستقیم توسط نهادهای قانون منافع‌شان در نظر گرفته شود و همه گروه‌ها و شهروندان را برای رسیدن به یک توافق گسترده برای این که چه چیزی بهتر است در نظر گرفته شود. ترویج کار جمعی مسئولان شهری به ویژه زنان به عنوان یک مسئول

با ارزش ۷۸/۸۴ حدود ۱۵/۳۷ درصد از اهمیت کل متغیرها را در بر می‌گیرد و در اولویت دوم قرار دارد.

اولویت سوم؛ متغیر مسئولیت‌پذیری: شامل پذیرفتن مسئولیت شهروندان و احترام به خودمختاری‌ها و تساوی حقوق بین شهروندان است که در پژوهش حاضر شامل: مسئولیت‌پذیری مدیریت شهری در برابر مشکلات کالبدی شهر در دوران کرونا و پساکرونا، مسئولیت‌پذیری در برابر وظایف محوله در مدیریت شهری در دوران کرونا و پساکرونا، احساس مسئولیت جهت رونق فعالیت‌های تجاری، زیست‌محیطی، نوآورانه در مدیریت شهری در دوران کرونا و پساکرونا، احساس مسئولیت جهت رونق و حمایت از انجمن‌ها، NGOها در میان مسئولان شهری در دوران کرونا و پساکرونا و ... می‌باشد. این متغیر با ارزش ۷۱/۴۹ حدود ۱۳/۹۴ درصد از اهمیت کل متغیرها را در بر می‌گیرد و در اولویت سوم قرار دارد.

اولویت چهارم؛ متغیر پاسخگویی: پاسخگویی برای مسئله حکمرانی خوب امری حیاتی است. نه فقط نهادهای دولتی، بلکه بخش خصوصی و سازمان‌های جامعه مدنی باید در برابر عموم مردم و همه افراد ذی‌نفع پاسخگو باشند. به طور کلی، نهادها یا سازمان‌ها در قبال کسانی که با تصمیماتشان ارتباط مستقیم دارند پاسخگو خواهند بود. گفتنی است، پاسخگویی بدون شفافیت و حاکمیت قانون اجراشدنی نیست. آنچه در اندیشه مدیریت بر آن تأکید می‌شود، ارزش‌های قانونی، مشروعیت و پاسخگویی است و این همان چیزی است که در نهایت کارایی اقتصادی را (البته با ویژگی‌های جدیدی که عدالت اجتماعی را نیز محترم می‌شمارد) نیز در پی خواهد داشت. شهروندان سمنان (زنان) وجود مراکز نظارت همگانی را معیار پاسخگویی و رسیدگی شهرداری به خواسته‌های خود می‌دانند و معتقدند همه مدیران شهرداری با ارائه گزارش کار به مردم باید پاسخگوی

که بی طرفانه اجرا شود. همچنین نیازمند حمایت کامل از حقوق بشر، مخصوصاً رعایت حقوق اقلیت‌ها است. اجرای بی طرفانه قانون نیازمند سیستم قضایی مستقل است که این خود نیازمند نیروی پلیس بی طرف و سالم می‌باشد. مواردی از جمله میزان آگاهی از قانون و عرف محل، بی‌طرفی و برابری در برابر قانون در مدیریت شهری در دوران کرونا و پساکرونا، کنترل فساد اقتصادی و اداری شهروندان توسط مدیریت شهری در دوران کرونا و پساکرونا، پایبندی به قانون در فعالیت‌های اقتصادی و تجاری مدیریت شهری را در دوران کرونا و پساکرونا و ... در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفته‌اند. این متغیر با ارزش ۴۸/۳۰ حدود ۹/۴۲ درصد از اهمیت کل متغیرها را در بر می‌گیرد و در اولویت هشتم قرار دارد.

آزمون فرضیه اول

وضعیت کنونی شاخص‌های حکمرانی خوب شهری (مشارکت، شفافیت و غیره) در شهر سمنان مناسب می‌باشد.

با توجه به ضریب همبستگی بدست آمده بین شاخص‌های حکمرانی خوب شهری (مشارکت، شفافیت، پاسخگویی و ...) و وضعیت شهر به لحاظ بیماری کرونا، تمام شاخص‌ها دارای تاثیر مثبت در طیف خیلی اندک تا اندک می‌باشد. از میان شاخص‌های حکمرانی خوب شهری بیشترین تاثیر مربوط به شاخص قانون مندی با ضریب ۳۶/۱ درصد و کمترین میزان اثرگذاری مربوط به شاخص مشارکت با ضریب ۱/۲ درصد است.

شهری در دوران کرونا و پساکرونا، رابطه بین مسئولان و مدیران شهری با مردم به ویژه زنان در دوران کرونا و پساکرونا و ... از جمله مواردی هستند که در پژوهش حاضر مورد بررسی قرار گرفته‌اند. این متغیر با ارزش ۵۵/۸۱ حدود ۱۰/۸۸ درصد از اهمیت کل متغیرها را در بر می‌گیرد و در اولویت ششم قرار دارد.

اولویت هفتم؛ متغیر مشارکت: رسیدن به مفهوم توسعه پایدار در حکم فرایندی که طی آن مردم شهر نیازهایشان را برآورده کنند و سطح زندگی‌شان را ارتقا بخشند، نمی‌تواند بدون حضور زنان در اداره و مدیریت شهر اتفاق بیفتد. یکی از مسائل مهم در برنامه‌ریزی شهری، مشارکت پایدار مردم در همه بخش‌های برنامه‌ریزی، از جمله مدیریت و حکمروایی خوب شهری است. یکی از زمینه‌هایی که باید در این مورد بدان توجه کرد، فرهنگ‌سازی و ارزش‌گذاری مناسب و برنامه‌هایی مفید برای پذیرش حضور زنان در مدیریت شهری است. از جمله معیارهای مدنظر در بحث مشارکت، انتخاب شهردار و شورای شهر و مجامع عمومی در شهر سمنان است که متأسفانه با وجود حضور زنان در مدیریت شهری، باز هم در این زمینه زنان شهر سمنان اظهار ناخشنودی می‌کنند و معتقدند که در امور شهری و مدیریت آن مشارکت سازنده‌ای ندارند؛ به همین دلیل، این متغیر با ارزش ۵۰/۹۱ حدود ۹/۹۳ درصد از اهمیت کل متغیرها را در بر می‌گیرد و در اولویت هفتم قرار دارد.

اولویت هشتم؛ متغیر قانون‌مندی: قانون‌مندی یعنی ایجاد چارچوبی قانونی و مشروع برای ساختار، و همچنین رعایت کردن آن برای همه و ترویج آن در سطح جامعه. حکمروایی خوب نیازمند چارچوب قانونی منصفانه است

جدول ۳: ضریب همبستگی شاخص‌های حکمرانی خوب و دوران کرونا و پساکرونا در شهر سمنان

شاخص‌ها	حکمرانی خوب	میزان تاثیر	نوع رابطه
شفاف‌سازی	Pearson Correlation	۰/۰۸۳	غیر معنی دار
	Sig. (۲-tailed)	۰/۴۲۷	
پاسخگویی	Pearson Correlation	۰/۳۵۶ **	معنی دار
	Sig. (۲-tailed)	۰/۰۰۰	
مشارکت	Pearson Correlation	۰/۰۱۲	غیر معنی دار
	Sig. (۲-tailed)	۰/۹۰۹	
اثر بخشی	Pearson Correlation	۰/۲۶۶ **	معنی دار
	Sig. (۲-tailed)	۰/۰۱۰	
اجماع‌گرایی	Pearson Correlation	۰/۱۹۶ **	معنی دار
	Sig. (۲-tailed)	۰/۰۰۰	
قانون‌مندی	Pearson Correlation	۰/۳۶۱ **	معنی دار
	Sig. (۲-tailed)	۰/۰۰۰	
مسئولیت‌پذیری	Pearson Correlation	۰/۲۷۸ **	معنی دار
	Sig. (۲-tailed)	۰/۰۱۸	
عدالت	Pearson Correlation	۰/۱۷۳ **	معنی دار
	Sig. (۲-tailed)	۰/۰۰۸	

مأخذ: یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱

تعیین معنی داری اثر شاخص‌های حکمرانی خوب شهری بر وضعیت شهر سمنان در دوران کرونا و پساکرونا برابر ۱۰/۴۹ و با سطح معناداری ۰ می باشد. بنابراین فرضیه اول مورد تایید قرار می گیرد.

براساس مدل رگرسیونی، در حدود ۳۲/۳ درصد از واریانس حکمرانی خوب شهری از طریق تغییرات وضعیت شاخص‌های حکمرانی قابل تبیین است. همچنین مدل رگرسیونی تبیین شده طبق آزمون تحلیل واریانس انجام شده خطی و معنادار می باشد زیرا مقدار آزمون F برای

آزمون فرضیه دوم

زنان در دوران کرونا در شهر سمنان نقشی موثر داشتند.

ویروس کرونا نه تنها به لحاظ اهمیت حفظ جان و سلامت جسم بر مسائل پزشکی اثرگذار بوده بلکه تمام جوانب سیاسی اقتصادی بشری را موردتهدید قرار داده و جهان را به مکانی ناعادلانه‌تر تبدیل کرده است. ظهور ویروس نوظهور کرونا به دلیل ماهیت ناشناخته و مرموز خود، در کنار آثار و تبعات بسیاری که در همه عرصه های زندگی انسان بر جای گذاشت، اجتماعات بشری را ناگزیر از سازگاری با شرایط جدید زندگی کرد.

با این وجود، ورود این میهمان ناخوانده و ناشناس به صحنه زندگی انسانها که حتی جامعه علمی و کادر پزشکی و درمانی و مقامات کشورها نیز در مهار آن و یافتن درمانی قطعی برای آن مستأصل شده‌اند، هراس و استرس مقابله با آن را نیز در میان انسانها پراکند. ترسی که در برخی موارد حتی به شکل فوبیا و توهمی، خود عاملی در جهت تشدید ابتلا به بیماری محسوب می‌شود. بنابراین در وهله اول برای پیشگیری و همچنین درمان، باید با نگاهی واقع‌نگر با حفظ روحیه این استرس را کاهش داد و با تامین بهداشت روانی افراد، آنها را به رعایت پروتکل‌های بهداشتی ترغیب کرد.

در این میان، زنان شهر سمنان با وجود احساسات و هیجانات لطیف خود نشان داده اند که در برابر شرایط بحرانی مقاوم‌تر بوده و با مسئولیت‌پذیری مضاعف به دنبال راهکارهای مناسب برای حل مسائل دشوار برمی‌آیند.

البته باید توجه داشت که زنان شهر سمنان با تقبل مسئولیت‌های مضاعف‌تری، بیشتر از همه در معرض این اضطرابها قرار داشته اند و باید با قبول این واقعیت،

بیشترین مسئولیت سبک جدید زندگی را در دوره همه گیری بر عهده گیرند. زنان شهر سمنان علاوه بر مسئولیت‌های چندگانه کارهای خانه، تربیت و مراقبت از فرزندان و اعضای خانواده که در روزگار معاصر با کارهای بیرون از منزل نیز بار بزرگتری از زندگی را بر دوش می‌کشند، به دلیل پیامدهای اجتماعی حاصل از تدابیر قرنطینه، با دشواری‌های بیشتری مواجه شده اند که نیازمند توجه و برنامه ریزی دقیق بوده است.

اگر به زنان در اجتماعات شهری چه در سطح خرد و چه در سطح کلان از خانواده تا سازمان‌های محلی و شهری، نقشی پررنگ داده شود ایشان بنا بر حس مسئولیت-پذیری و مشارکت و قانون‌مندی و سایر شاخص‌های مطرح شده در پژوهش، به آسانی از عهده مسئولیت‌های خود بر می‌آیند. با توجه به فرضیه دوم و استنباط اینجانب از فرضیه دوم، این فرضیه نیز تأیید می‌گردد.

آزمون فرضیه سوم

زنان در دوران پسا کرونا در شهر سمنان نقش موثری خواهند داشت.

در ادامه فرضیه پیشین گفته می‌شود که زنان شهر سمنان به دلیل جایگاه ویژه ای که در مسائل تربیتی و مراقبتی خانواده و اجتماع دارند، مانند دیگر مسائل مرتبط، در چنین موقعیت‌هایی نیز معمولاً انتظارات بیشتری از خود پیدا می‌کنند، زیرا به نظر می‌رسد که بعنوان یکی از ارکان اصلی خانه باید بتوانند شرایط مساعدتری را فراهم نمایند و شاید بارها از خود بپرسند که در این لحظه بهتر است چه کاری انجام دهم. آنچه اهمیت دارد این است که زنان به اقتضای شرایط

موثر کووید ۱۰ قدم گذاشته اند که در ۳۶ درصد مشاغل تحقیقی در این زمینه را اشغال کرده و بیش از ۵۰ درصد پژوهش ها درباره این ویروس از سوی زنان بوده است. مطابق با مطالعات صورت گرفته از سوی نگارنده، می توان گفت فرضیه سوم پژوهش نیز تایید می گردد.

آزمون فرضیه چهارم

زنان در شکل گیری اهداف حکمروایی خوب شهری در دوران کرونا و پساکرونا در شهر سمنان نقش دارد.

برای بررسی رابطه میان زنان و حکمروایی شهری در شهر سمنان در دوران کرونا و پساکرونا، از آزمون همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتایج آن در جدول شماره ۴ ارائه شده است.

می خواهند سهم خود در مهار بحران را به خوبی انجام دهند.

زنان شهر سمنان با وجود تحمل شرایط ناعادلانه و دشواری های بسیار، ثابت کردند که در برابر ویروس کرونا نیز عملکردی موثر داشته اند. تقریباً تمامی تحلیل گران متفق القولند که در میان دولت های با رویکرد منطقی تر و عقلانی تر نسبت به این بحران، تعداد چشمگیری از زنان در رأس آنها وجود داشته اند.

در حالی که در رویکردی متفاوت بسیاری از رهبران جهان که بحرانی بودن این شرایط را در میان افکار عمومی کوچک می نمودند، تنها پس از آنکه مدتی از شیوع بیماری گذشته بود، شروع به اقدامات جدی و سختگیرانه در جهت مقابله با آن نمودند.

به طوری که در سراسر جهان زنان توانمندی های خود را برای مقابله با این ویروس مطرح کردند. در اسپانیا، بسیاری از دانشمندان زن در مسیر یافتن واکسن یا درمان

جدول ۴: رابطه میان زنان و حکمروایی شهری در شهر سمنان در دوران کرونا و پساکرونا

شرح	میزان
همبستگی پیرسون	۰/۹۸۷**
سطح معناداری	۰/۰۰۰
تعداد	۳۸۳

مأخذ: یافته های پژوهش، ۱۴۰۱

بر نبودن رابطه بین این دو متغیر به نفع H۱ رد می شود. به عبارت دیگر هر چه در دوران پسا کرونا از زنان در حکمروایی شهری در شهر سمنان استفاده شود در موفقیت شهر موثر است. بنابراین فرضیه چهارم پژوهش تأیید می شود.

مطابق با جدول شماره ۵-۲ ضریب همبستگی پیرسون بین این دو متغیر در شهر سمنان برابر با ۰/۹۸۷ بوده و سطح معناداری رابطه در ناحیه آلفای ۰/۰۱ و اطمینان ۰/۹۹ برابر (۰.۰۰۰) می باشد، پس میان دو متغیر در شهر سمنان رابطه معناداری قابل قبول وجود دارد و شدت همبستگی بسیار قوی می باشد. بنابراین فرض H۰ مبنی

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از بخش نظری پژوهش حاضر نشان داده است که خسروی و همکاران (۱۴۰۰) در راستای توسعه یافتگی و رفع محرومیت در استان سیستان و بلوچستان به اولویت‌بندی شاخص‌های حکمرانی خوب شهری با توجه به وضعیت شهر مورد مطالعه، پرداختند و سپس فاصله وضع موجود و مطلوب، مشخص گردید. نتایج حاصل از پژوهش ایشان، پژوهش حاضر را مورد تایید قرار می‌دهد. آدینه‌وند و همکاران (۱۳۹۹)، در مقاله خود با سنجش سهم مولفه مشارکت، پاسخگویی و کارایی- اثربخشی در شهر بابل‌سر به نتایجی که رسیدند، که نتایج آن هم‌راستا با پژوهش حاضر بوده است. قاسمی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که مدیریت خوب شهری در این مساله می‌تواند اثرات مثبتی بر کنترل میزان اضطراب افراد از بحران بیماری کرونا داشته باشد؛ که از این نظر پژوهش حاضر را تایید می‌کند. ضابطیان ترقی و همکاران (۲۰۲۱)، نیز از طریق آزمون همبستگی میان معیارهای پژوهش به بررسی اهمیت روابط میان متغیرها پرداختند که به لحاظ روش تحقیق هم‌راستا با پژوهش حاضر می‌باشد. شریفی (۲۰۲۰)، در تحقیق خود به مطالعه تاثیر نقش مهم مدیریت شهری و حکمرانی خوب شهری در برنامه ریزی به منظور مهار اپیدمی کرونا پرداخته اند که نتایج پژوهش ایشان، نتایج پژوهش حاضر را مورد تایید قرار داده است. در نهایت طیب نیا (۲۰۲۰)، نیز در پژوهش خود به این مساله پرداخته است که زنان چگونه (مستقیم یا غیر مستقیم) در مهار بحران پاندمی کرونا نقش دارند. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد که زنان با مدیریت صحیح در حفظ بهداشت خانواده نقش کلیدی و مستقیم در کنترل و مهار بیماری کرونا ایفا می‌کنند. بنابراین نتایج پژوهش طیب‌نیا نیز هم‌راستا با پژوهش حاضر بوده است.

بعد از بحث در مورد آزمون فرضیات نوبت به تعیین میزان دستیابی پژوهش به اهداف از پیش تعیین شده می‌رسد. هدف اصلی این تحقیق بررسی نقش زنان در حکمرانی خوب شهری در دوران کرونا و پساکرونا در شهر سمنان بوده است که پس از انجام تحقیق مشخص شد که نقش زنان در دوران کرونا و پساکرونا در شهر سمنان تأثیر مثبت و معناداری در حکمروایی خوب شهری دارد و این تأثیر بر کاهش هزینه‌های عمومی و پیشبرد بهتر امور و ... بوده است.

حکمروایی خوب شهری کلید توسعه دموکراسی و بستر مناسب مشارکت هرچه بیشتر مردم در سرنوشت خود و مدیریت شهری است. هدف اصلی رویکرد حکمروایی این است که ساکنان شهرها از شهروندی انفعالی به شهروندی فعال و مسئولیت پذیر تبدیل شوند. هم چنین حکم‌روایی شهری سیاست توسعه از پایین به بالاست که موجب توانمندسازی هرچه بیشتر افراد می‌شود و آنان را در نردبان مشارکت به سمت بالا سوق می‌دهد. گفتنی است تفاوت بسیاری میان حکومت و حکمروایی وجود دارد؛ زیرا حکومت با منشأ قدرت ناشی از دولت موجودیت می‌یابد؛ در حالی که حکمروایی با منشأ قدرت ناشی از جامعه مدنی و بخش خصوصی معنا می‌یابد و هرچه زمینه لازم برای بروز و تجلی حکمروایی شهری، به ویژه برای زنان در هر منطقه، فراهم تر باشد به همان میزان مشارکت مردم بیشتر و انجام امور در راستای خواست جامعه خواهد بود.

بر اساس اطلاعات فردی پرسشنامه مشخص شده است که بیشترین تعداد پاسخ‌گویان در گروه سنی ۴۰-۳۰ سال برابر با ۱۷۷ نفر قرار دارند. مردان نسبت به زنان در شهر سمنان دارای فراوانی بیشتری هستند به طوری که ۲۳۸ نفر (۶۲/۱۴ درصد) مرد و ۱۴۵ نفر (۳۷/۸۶ درصد) زن بوده‌اند. از کل پاسخ‌گویان در شهر سمنان، ۲۰۴ نفر

سپس نتایج حاصل از آزمون تی تک نمونه‌ای نشان داده است که مقادیر t برای هر یک از متغیرهای پژوهش با میانگین‌های پایین‌تر از میانه نظری، به صورت عددی منفی حاصل شده است که مشخص شده است وضعیت ابعاد حکمروایی خوب شهری در شهر سمنان و جایگاه زنان در آن در وضع مناسبی قرار ندارد و فرض H_0 (عدم تأثیرگذاری ابعاد حکمروایی شهری در سمنان و نقش زنان در حکمروایی خوب در دوران کرونا و پساکرونا) به نفع H_1 (تأثیر ابعاد حکمروایی شهری در سمنان و نقش زنان در حکمروایی خوب در دوران کرونا و پساکرونا) تأیید می‌شود.

در بخش بعدی متغیرهای حکمروایی خوب شهر با استفاده از رگرسیون چندمتغیره تفسیر و اولویت‌بندی شدند که بر اساس نتایج این بخش مشخص شده است که ضریب رگرسیون استاندارد شده (Beta) برای هر یک از متغیرها بدین شرح بوده است: عدالت: $۰/۷۸۴$ - شفاف‌سازی: $۰/۷۶۹$ - مسئولیت‌پذیری: $۰/۷۴۷$ - پاسخگویی: $۰/۶۹۷$ - اثربخشی: $۰/۶۳۹$ - اجماع‌گرایی: $۰/۶۱۳$ - مشارکت: $۰/۵۳۵$ - قانون‌مندی: $۰/۵۳۲$

در قسمت بعد همبستگی بین متغیرهای حکمروایی خوب شهری و نقش زنان در حکمروایی شهری سمنان در دوران کرونا و پساکرونا با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شده است که در طی آن بیشترین و قوی‌ترین همبستگی میان پاسخگویی و نقش زنان در حکمروایی خوب شهری در سمنان در دوران کرونا و پساکرونا می‌باشد. سطح معناداری میان متغیرها متفاوت بوده، جهت همبستگی میان متغیرها به صورت خطی مثبت و شدت همبستگی نیز در اکثر شاخص‌ها ناقص شدید بدست آمده است.

در بخش بعدی نتایج حاصل از معادلات ساختار در نرم افزار لیزرل نشان داده است که متغیر عدالت بیشترین و

معادل $۵۳/۲۶$ درصد متأهل و ۱۷۹ نفر معادل $۴۶/۷۴$ درصد مجرد می‌باشند. از نظر میزان تحصیلات در شهر سمنان معادل $۲۶/۹$ درصد پاسخگویان زیر دیپلم، $۲۵/۳$ درصد دیپلم و فوق دیپلم، $۳۵/۶$ درصد لیسانس و $۱۲/۱$ درصد فوق لیسانس و بالاتر بوده اند.

روایی و پایایی پرسشنامه که در طی آن روایی پرسشنامه با تأیید کارشناسان و استاد راهنما بررسی شده و پایایی پرسشنامه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ بدست آمده که معادل $۰/۹۱۴$ بوده که نشان از پایایی عالی سوالات پرسشنامه بوده است.

سپس وضعیت کیفیت ابعاد حکمروایی در شهر سمنان و جایگاه زنان در دوران کرونا در آن بررسی شده است که مشخص شده است هر هشت متغیر از نظر کیفیت در شرایط نامساعدی در سمنان بوده و دچار ضعف هستند. بدین صورت میانگین محاسبه شده برای متغیر شفاف‌سازی برابر با $۰/۴۹$ ؛ برای متغیر پاسخگویی $۲/۰۲$ ؛ برای متغیر مشارکت $۲/۵۷$ ؛ برای متغیر اثربخشی $۲/۳۰$ ؛ برای متغیر اجماع‌گرایی $۲/۳۶$ ؛ برای متغیر قانون‌مندی $۲/۵۱$ ؛ برای متغیر مسئولیت‌پذیری $۲/۴۳$ و برای متغیر عدالت $۲/۶۹$ محاسبه شده است.

پس از آن وضعیت کیفیت ابعاد حکمروایی در شهر سمنان و جایگاه زنان در دوران پساکرونا در آن بررسی شده است که مشخص شده است هر هشت متغیر از نظر کیفیت در شرایط نامساعدی در سمنان بوده و دچار ضعف هستند. بدین صورت میانگین محاسبه شده برای متغیر شفاف‌سازی برابر با $۲/۵۶$ ؛ برای متغیر پاسخگویی $۲/۰۷$ ؛ برای متغیر مشارکت $۲/۸۱$ ؛ برای متغیر اثربخشی $۲/۶۸$ ؛ برای متغیر اجماع‌گرایی $۲/۴۴$ ؛ برای متغیر قانون‌مندی $۲/۶۰$ ؛ برای متغیر مسئولیت‌پذیری $۲/۵۹$ و برای متغیر عدالت $۲/۸۳$ محاسبه شده است.

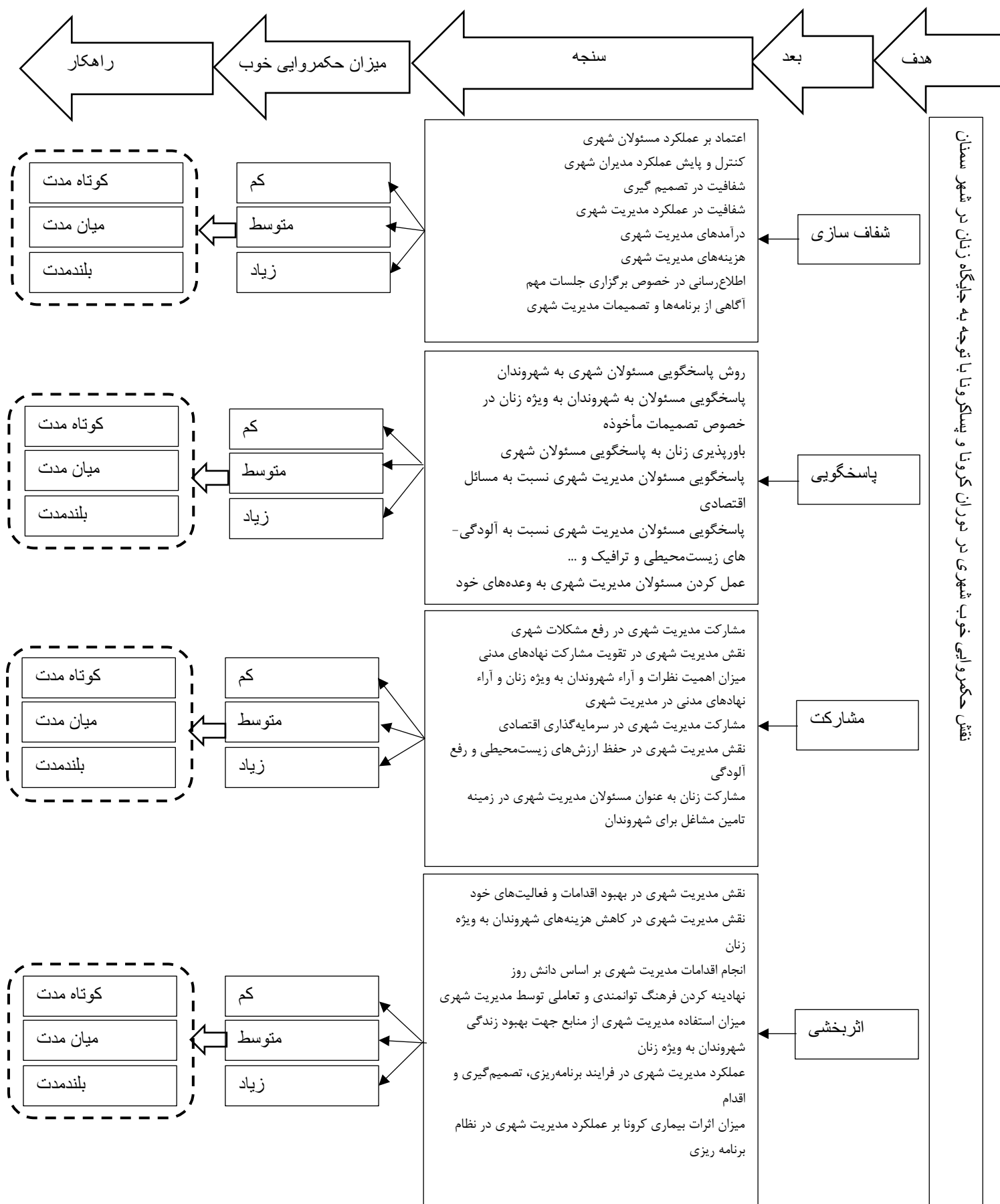
عاملی در جهت تشدید ابتلا به بیماری محسوب می‌شود. بنابراین در وهله اول برای پیشگیری و همچنین درمان، باید با نگاهی واقع‌نگر با حفظ روحیه این استرس را کاهش داد و با تامین بهداشت روانی افراد، آنها را به رعایت پروتکل‌های بهداشتی ترغیب کرد.

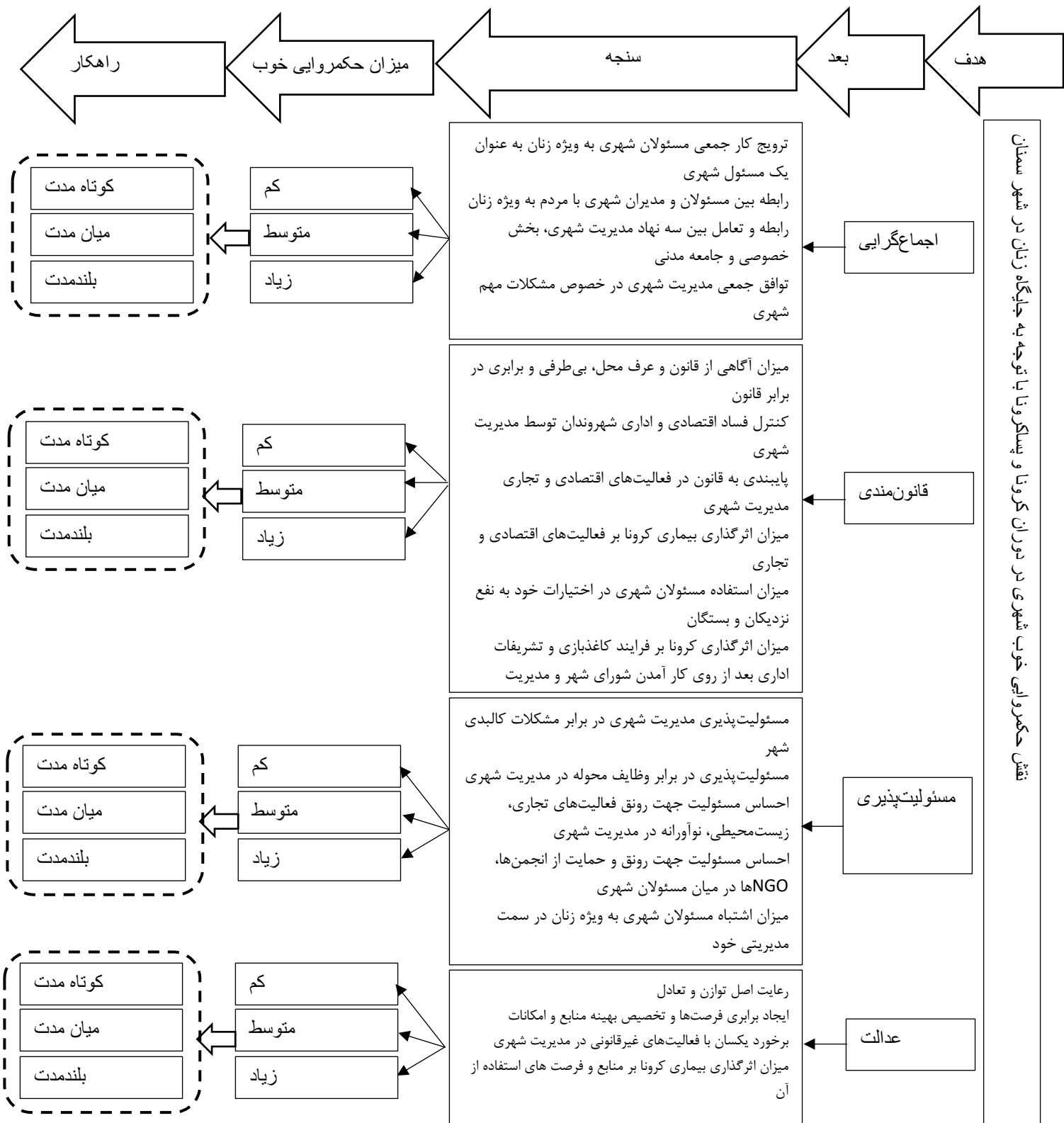
بررسی هر کدام از شاخص‌ها و معیارها به ارزیابی نقش حکمروایی خوب شهری در دوران کرونا و پساکرونا با توجه به جایگاه زنان در شهر سمنان می‌انجامد و در پی آن مشخص می‌گردد که آیا حکمروایی در شهر سمنان مطلوب هست یا خیر؟ اگر شهر سمنان از نظر حکمروایی در دوران کرونا و پساکرونا مطلوب باشد، فرآیندی ایجاد می‌شود که وضع موجود حفظ گردد و اگر شهر از لحاظ حکمروایی دچار نقصان باشد، لازم است که شاخص‌ها و معیارها دوباره بازنگری، اصلاح و تقویت گردند که این دوباره نیاز به بررسی مجدد و جدی در رابطه با شاخص‌ها و سنجه‌ها دارد. بعد از تقویت، بهبود و بازنگری، چرخه دوباره تکرار شده تا جایی که حکمروایی خوب برای شهر سمنان در دوران کرونا و پساکرونا با توجه به جایگاه زنان حاصل گردد.

قوی‌ترین ارتباط را با حکمروایی خوب شهری دارد. بعد از آن متغیر شفافیت در اولویت دوم قرار دارد. بدین ترتیب متغیرهای مسئولیت‌پذیری، پاسخگویی، اثربخشی، اجماع‌گرایی، مشارکت و قانون‌مندی در اولویت‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

ویروس کرونا نه تنها به لحاظ اهمیت حفظ جان و سلامت جسم بر مسائل پزشکی اثرگذار بوده بلکه تمام جوانب سیاسی اقتصادی بشری را موردتهدید قرار داده و جهان را به مکانی ناعادلانه‌تر تبدیل کرده است. ظهور ویروس نوظهور کرونا به دلیل ماهیت ناشناخته و مرموز خود، در کنار آثار و تبعات بسیاری که در همه عرصه‌های زندگی انسان بر جای گذاشت، اجتماعات بشری را ناگزیر از سازگاری با شرایط جدید زندگی کرد.

با این وجود، ورود این میهمان ناخوانده و ناشناس به صحنه زندگی انسانها که حتی جامعه علمی و کادر پزشکی و درمانی و مقامات کشورها نیز در مهار آن و یافتن درمانی قطعی برای آن مستأصل شده‌اند، هراس و استرس مقابله با آن را نیز در میان انسان‌ها پراکند. ترسی که در برخی موارد حتی به شکل فوبیا و توهمی، خود

نمودار ۲: الگوی ارتقاء جایگاه زنان در حکمروایی خوب شهری سمنان در دوران کرونا و پسا کرونا (تنظیم: نگارنده، ۱۴۰۱)

مسائل و چالش های زنان سمنان در دوران کرونا پسا کرونا

زنان شهر سمنان با وجود احساسات و هیجانات لطیف خود نشان داده اند که در برابر شرایط بحرانی مقاوم تر بوده و با مسئولیت پذیری مضاعف به دنبال راهکارهای مناسب برای حل مسائل دشوار برمی آیند.

البته باید توجه داشت که زنان شهر سمنان با تقبل مسئولیت های مضاعف تری، بیشتر از همه در معرض این اضطرابها قرار داشته اند و باید با قبول این واقعیت، بیشترین مسئولیت سبک جدید زندگی را در دوره همه گیری بر عهده گیرند. زنان شهر سمنان علاوه بر مسئولیت های چندگانه کارهای خانه، تربیت و مراقبت از فرزندان و اعضای خانواده که در روزگار معاصر با کارهای بیرون از منزل نیز بار بزرگتری از زندگی را بر دوش می کشند، به دلیل پیامدهای اجتماعی حاصل از تدابیر قرنطینه، با دشواری های بیشتری مواجه شده اند که نیازمند توجه و برنامه ریزی دقیق بوده است. اگر به زنان در اجتماعات شهری چه در سطح خرد و چه در سطح کلان از خانواده تا سازمان های محلی و شهری، نقشی پررنگ داده شود ایشان بنا بر حس مسئولیت پذیری و مشارکت و قانون-مندی و سایر شاخص های مطرح شده در پژوهش، به آسانی از عهده مسئولیت های خود بر می آیند.

زنان شهر سمنان با وجود تحمل شرایط ناعادلانه و دشواری های بسیار، ثابت کردند که در برابر ویروس کرونا نیز عملکردی موثر داشته اند. تقریباً تمامی تحلیل گران متفق القولند که در میان دولت های با رویکرد منطقی تر

و عقلانی تر نسبت به این بحران، تعداد چشمگیری از زنان در رأس آنها وجود داشته اند.

در حالی که در رویکردی متفاوت بسیاری از رهبران جهان که بحرانی بودن این شرایط را در میان افکار عمومی کوچک می نمودند، تنها پس از آنکه مدتی از شیوع بیماری گذشته بود، شروع به اقدامات جدی و سختگیرانه در جهت مقابله با آن نمودند.

پیشنهاد ها

مسئولیت پذیری و پاسخگو بودن و شفاف بودن در برابر وظایف و عملکردهای خود در برابر مردم از طریق:

برگزاری جلسات عمومی در محله ها برای ارائه گزارش عملکرد و تشویق شهروندان به خصوص زنان برای شرکت در بحث های عمومی مربوط به محله و بحث های مورد علاقه آنها
ایجاد بخش خاصی در شهرداری که شهروندان و از جمله زنان کارهای کوچک خود را از طریق ارتباط تلفنی گزارش دهند.

گزارش سالانه شهرداری به شهروندان و ارائه کارهایی که سال قبل صورت گرفته است.

تدوین برنامه های (آینده) پروژه های عمرانی و ارائه آن در سطح محلات و استفاده از نظرخواهی زنان ساکن در محلات شهر سمنان

۱. در دسترس قرار دادن طرح های تفضیلی و جامع در مرکز محلات شهر سمنان به سبب شفاف سازی و آگاه سازی زنان

منابع

- بازرگان، مهدی & امیرفخریان، مصطفی. (۱۴۰۱). تحلیل جغرافیایی اپیدمیولوژی کووید-۱۹ در ایران با رویکرد تحلیل اکتشافی داده های مکانی (ESDA). *نظامی*، ۵۴۲-۵۵۲، 22(6).
- حسینی، هادی (۱۳۹۵). تحلیل شاخص های حکمروایی خوب شهری با تأکید بر نظرات شهروندان و مدیران. فصل نامه علمی- پژوهشی مطالعات شهری، شماره بیست، صص: ۴۳-۵۲.
- خسروی، سعید. احمدی، حمید. کشیشیان سیرکی، گارینه. قائدی، محمدرضا (۱۴۰۰)، واکاوی حکمرانی خوب شهری در جغرافیای سیاسی شهرستان ایرانشهر، نگرش های نو در جغرافیای انسانی، سال سیزدهم، شماره ۲، پیاپی ۵۰، صص ۴۴۶-۴۲۴.
- جهانی، طاهره. سلاطین، پروانه (۱۳۹۵)، تأثیر حکمرانی خوب بر اشتغال در گرو کشورهای منتخب (مطالعه موردی کشورهای با درآمد بالا و درآمد متوسط)، کنفرانس بین المللی و آنلاین اقتصاد سبز.
- رهنما محمدرحیم، بازرگان مهدی. مدل سازی الگوی پخش فضایی ویروس کووید-۱۹ در مناطق روستایی و شهری ایران. اقتصاد فضا و توسعه روستایی. ۱۳۹۹؛ ۹ (۳۳): (۲۵-۴۸)
- رسولی، سید حسن، مومن پور آکردی، مریم، نیازی، زیبا (۱۴۰۱) نقش مهم مدیریت شهری و حکمرانی خوب شهری در برنامه ریزی به منظور مهار اپیدمی؛ دومین همایش ملی رقابت پذیری و آینده تحولات شهری، دانشگاه تهران، ۱۴۰۱.
- زارع، مهدی. پیروز، پیمان. زارع، شکوفه (۱۳۹۹)، مدیریت جامعه در دوران پسا کرونایی، مجله پژوهش های جدید در مدیریت و حسابداری، دوره جدید، شماره ۴۰، صص ۲۴-۱.
- زیاری، کرامت اله. احسانی فرد، علی اصغر (۱۴۰۱)، نقش حکمروایی هوشمند شهری در دوره پسا کرونا به منظور توسعه پایدار شهری با مدل تحلیل عاملی اکتشافی - تأییدی و مدل سازی SEM با AMOS (مورد مطالعه: شهر سمنان)، برنامه ریزی توسعه کالبدی، دوره ۹، شماره ۲، شماره پیاپی ۲۶، صص ۱۰۸-۸۷.
- سالنامه آماری استان سمنان (۱۴۰۰)، مطالعات اقتصادی استان، وزارت کشور.
- سرشماری عمومی نفوس و مسکن (۱۴۰۰)، درگاه ملی آمار.
- شعبان نیا منصور، مهدی. محمدی آلمانی، پیمان (۱۳۹۸)، نقش و جایگاه شهردار در حکمرانی خوب شهری (مطالعه موردی در کلانشهر تهران)، پژوهش حقوق عمومی، دوره ۲۱، شماره ۶۵، صص ۲۳۵-۱۹۹.
- شمسینی غیاثوند، حسن (۱۳۹۹)، تأثیرات کرونا بر حکمرانی در ایران، مجله مطالعات منافع ملی، شماره ۱۹، صص ۶۷-۴۷.
- شهیداد، شیدا. محمدی، محمدتقی (۱۳۹۹)، آثار روانشناختی گسترش بیماری کووید-۱۹ بر وضعیت سلامت روان افراد جامعه: مطالعه مروری، مجله طب نظامی، دوره ۲۲، شماره ۲، صص ۱۹۲-۱۸۴.
- طیب نیا، مهتری (۱۳۹۹)، روایتی از نقش زنان در مهار بحران کرونا، خبرگزاری جمهوری اسلامی، فروردین ۱۳۹۹.
- قاسمی کفرودی، سجاد؛ موحد، علی؛ کمان رودی، موسی و ساسان پور، فرزانه (۱۳۹۳)، بررسی حکمروایی خوب شهری در محله های شهری؛ مورد مطالعه منطقه ۱۹ شهرداری تهران، فصلنامه مطالعات برنامه ریزی شهری، سال ۲، شماره ۷، صفحات ۱۷۶-۱۴۷.

urban regeneration project by regression analysis: Erenler credit case study, Kocaeli, Sustainable Cities and Society, number ۵۰.

Frey, Klaus, (۲۰۱۴). Development, Good Governance, and Local Democracy.

McCarney, P. Halfani, M. Rodriquez, A. (۱۹۹۵). Towards an understanding of governance: the emergence of an idea and its implications for urban research in developing countries. in Stren, R. Kjellberg, B. (Eds). Perspectives on the City. Centre for Urban and Community Studies, University of Toronto, Toronto, pp. ۹۱-۱۴۲. The draft Vancouver declaration.

Munyede, Paradzai. Machengete, Vongai Praise (۲۰۲۰), RETHINKING CITIZEN PARTICIPATION AND LOCAL GOVERNANCE IN POST CORONA VIRUS PANDEMIC ERA IN ZIMBABWE, Transatlantic Journal of Multidisciplinary Research, Volume ۲, No. ۱ & ۲, DOI: ۱۰,۵۲۸۱/zenodo.۳۹۳۴۸۸۸.

Zabetian Targhi, Elham. Farnava, Niusha. Saghafi, Saba (۲۰۲۱), Urban development criteria with a focus on resilience to pandemics: a case study of coronavirus (Covid-۱۹), Research Square, Pp: ۱-۱۸.

کرکه آبادی، زینب، ارغان، عباس، اصغری (۱۴۰۲) تبیین نقش زنان در حکمروایی خوب شهری سمنان در دوران کرونا و پسا کرونا؛ نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، دانشگاه خوارزمی تهران، ۱۴۰۲.

محمدیان ساروی، محسن. عمراهی، حسین (۱۳۹۹)، شناسایی و اولویت بندی چالش های منابع انسانی بخش دولتی در دوره پسا کرونا، مجله مطالعات مهندسی صنایع و مدیریت تولید، دوره ششم، شماره ۱۷، صص ۸۱-۶۹. مرکز آماری ایران (۱۳۹۵ - ۱۳۳۵)، سرشماری نفوس و مسکن، وزارت کشور.

مطهرنیا، مهدی (۱۴۰۰)، کرونا و زیست جهان های آینده، مجله آینده پژوهی ایران، شماره ۱۰، صص ۳۱۶-۲۹۲. معتقدی، ربابه (۱۴۰۰)، مهندسی شهری آبادان در دوران بیماری های واگیردار پس از جنگ جهانی اول، تحقیقات تاریخ اجتماعی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، دوفصلنامه علمی، سال ۱۱، شماره ۱، صص ۲۹۲-۲۷۷.

Abdou, Doaa M. Salman (۲۰۲۱), Future of Egyptian female entrepreneurs post COVID-۱۹, World Journal of Entrepreneurship, Management and Sustainable Development, ISSN: ۲۰۴۲-۵۹۶۱.

D.Ince, C. & Aslan, B. (۲۰۱۹), Monitoring the effects of land sizes on private property transformation in an

The role of good urban governance in the era of Corona and post-corona, considering the position of women (Case study: Semnan city)

Mehdi Asghari^۱, Zeinab Karkehabadi^{*۲}, Abbas Arghan^۳

Abstract

Good urban governance is a new theory, the implementation of which realizes the field of sustainable development in society. In the coronavirus situation, with the experience that all kinds of democratic and non-democratic governments showed in managing affairs, apparently, the most successful way of governance appeared in countries where women were at the top of the government and made decisions for themselves and others. Since women always have multiple roles, even in crises, they have a more effective role in facing and managing them. The city of Semnan has faced issues in the field of urban management and governance during the corona and post-corona periods. The purpose of this article is the role of good urban governance in the era of Corona and post-corona, considering the position of women in Semnan. The current research is descriptive-analytical in terms of method and practical in nature. A questionnaire was used to collect the data and information for this research. The statistical population of the current research is the citizens of Semnan with a population of ۲۱۶,۵۷۸ people, and the sample size is calculated using Cochran's formula to be equal to ۳۸۳ people. In order to analyze the data, to test the hypotheses, one-sample t-tests, multivariate linear regression, and Pearson's correlation were used, and to generalize the results from the sample to the statistical population, the structural equation modeling method was used by Lisrel software. The findings have shown that the quality of governance in Semnan and the position of women in the era of Corona and post-corona are in unfavorable conditions in Semnan and they are weak. The results of the sample T-Tech test have shown that the state of the aspects of good urban governance in Semnan city and the position of women in it is not in a good situation. Finally, the results of the investigations show that it is not possible to hope for the realization of good urban governance without the practical definition and explanation of the special position of women as half of the city's citizens and one of the most influential groups in the administration of city affairs.

Keywords: urban management, good urban governance, coronary and postcolonial disease, women, Semnan